

การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์

พิชญ์อร สัจวงกาญจน์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

กรกฎาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร

(ดร.สายฝน วิบูลรังสรรค์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินภา กิจเกื้อกูล)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

กรกฎาคม 2559

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ ดร.สายฝน วิบูลรังสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาหารือ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ และสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอดเวลาในทุกขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความสามารถของอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรมา บุดสีทา อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นางสาวพิมพ์ทอง มุสิกะปาน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นางสุจินดา มีรอด ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ดร.ยุทธนา หงส์ไกร และนางจุฑาลักษณ์ ขุนภักดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองขลุงราชสุวรรณรังสรรค์ ตรวจสอบด้านความถูกต้องรูปแบบและความเหมาะสมของภาษา ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ ให้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและนักเรียน โรงเรียนคลองขลุงราชสุวรรณรังสรรค์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้วยความเต็มใจยิ่ง ทำให้ผู้ศึกษามีกำลังใจ และแรงจูงใจที่จะดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้เสร็จสมบูรณ์

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศ สามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนานักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ต่อไป

พิชญ์อร สัจจวราภรณ์

ชื่อเรื่อง	การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์
ผู้ศึกษาค้นคว้า	พิชญอร สังวรกาญจน์
ที่ปรึกษา	ดร. สายฝน วิบูลรังสรรค์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559
คำสำคัญ	ประเมินโครงการ เศรษฐกิจพอเพียง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ โดยใช้การประยุกต์การประเมินเชิงระบบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลผลิต แหล่งข้อมูล คือ ครูจำนวน 62 คน นักเรียนกิจกรรมม่วงชาวสดใสใฝ่ใจการออม จำนวน 15 คน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบทดสอบแบบจับคู่ แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ บุคลากรและสถานที่มีความเพียงพอและมีความเหมาะสม
2. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินการวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรม และความร่วมมือของผู้รับผิดชอบกิจกรรมมีความเหมาะสม ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก

3. ด้านผลผลิต มีผลการประเมินตามหัวข้อ ดังนี้

- 3.1 ครูมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน โดยมีผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 100 และความคิดเห็นของครูหัวหน้างานวิชาการ นักเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

- 3.2 นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.3 นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก

3.4 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก

3.5 การมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน

Title THE EVALUATION OF THE SUFFICIENCY
ECONOMY PROJECT IN SCHOOL: IN CASE STUDY
OF KLONGKHLUNGRATRANGSAN SCHOOL

Author Pitchaya-on Sangworakan

Advisor Saifon Vibulrangson, Ph.D.

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Education Research and Evaluation,
Naresuan University, 2016

Keywords Project Evaluation, Sufficiency Economy

ABSTRACT

This research aimed to evaluate the sufficiency economy project in Khlongkhluangrangsang school by using 3 aspects of Systems Evaluation included 1) Input 2) Process 3) Product. The data sources were 62 teachers and 15 students from saving activity. The sample group is 312 students. The instruments were interview form, 5 levels-rating scales questionnaire, matching test, 5 levels-rating scales sufficiency feature assessment form, and 5 levels-rating scales attitude toward sufficiency economy assessment form. The data analysis was Percentages, Mean, Standard Deviation, and Content Analysis. The results were as follow:

1. Input: The budget and materials were inadequate. Personnel and facilities were adequate and appropriate.

2. Process: The result evaluation of planning in activities and cooperative of responsible activist were appropriate. The opinion of teachers and students in participate activities overcome in evaluation criteria.

3. Product: The results were as follow:

3.1 All teachers integrate the sufficiency economy in learning management. The assessment of integrating sufficiency economy lesson plan was 100 percentages. The opinion of chief academic teacher and students overcome in evaluation criteria.

3.2 The distinguishable sufficiency economy behavior of the students were fail in evaluation criteria.

3.3 The students were featured sufficiency in high level.

3.4 The students have a good attitude towards the philosophy of sufficiency economy in high level.

3.5 The overall sufficiency economy resources overcome in evaluation criteria.

สารบัญ

บทที่

หน้า

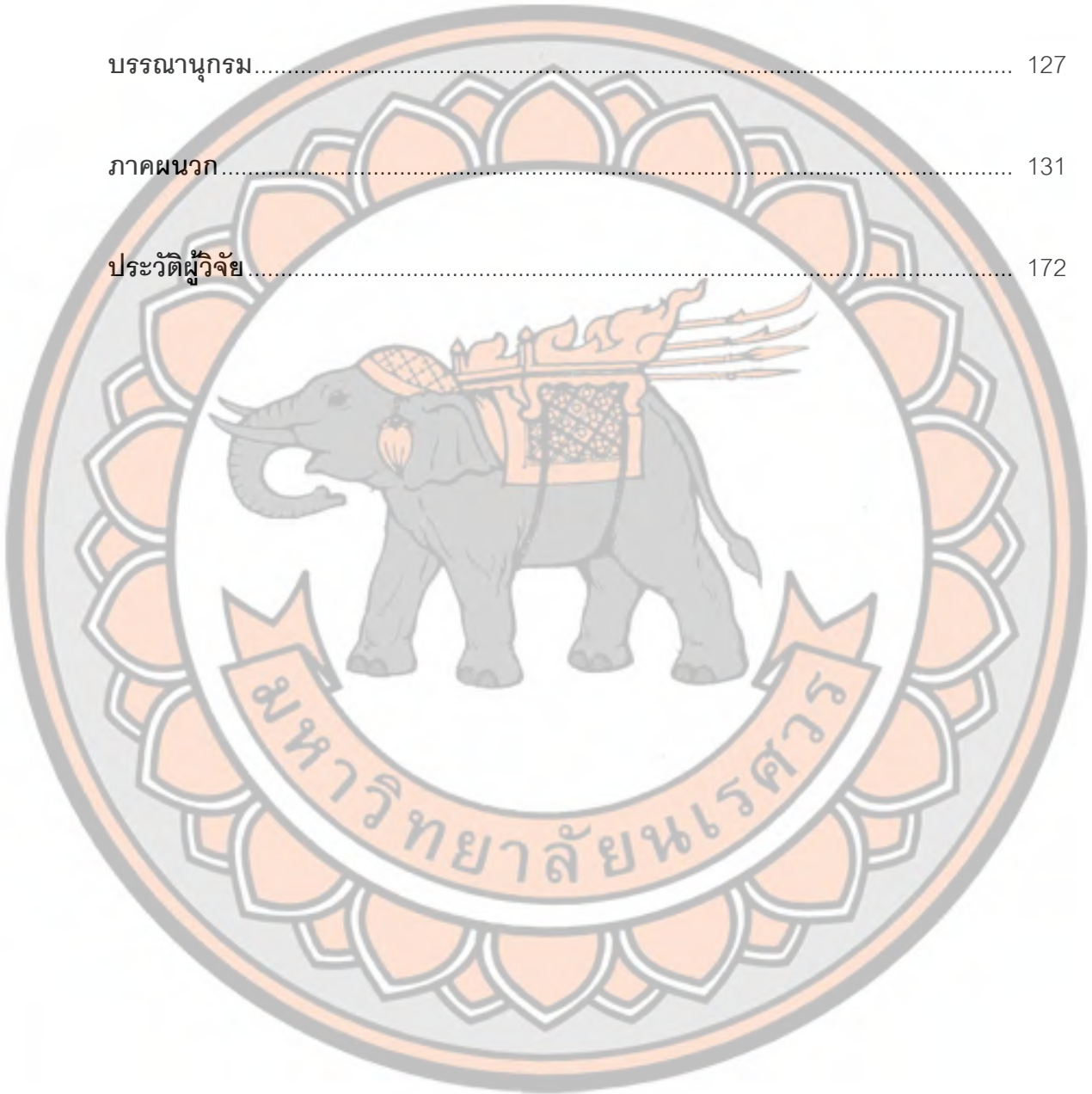
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน.....	1
	จุดมุ่งหมายของการประเมิน.....	3
	ความสำคัญของการประเมิน.....	3
	ขอบเขตของการประเมิน.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	8
	สาระสำคัญของโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา.....	25
	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	28
	ความหมายและความสำคัญของการบริหารโครงการ.....	44
	แนวคิด ทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA).....	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	58
	รูปแบบการประเมิน.....	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
	การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input)	73
ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process)	78
ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product).....	92
ประเด็นการมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	108
5 บทสรุป	116
สรุปผลการประเมิน	117
ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความเพียงพอและ ความเหมาะสมของบุคลากรและสถานที่	117
ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม และความเหมาะสม ของการดำเนินการจัดกิจกรรม	118
ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถ ในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	120
อภิปรายผลการประเมิน	122
ข้อเสนอแนะ	125

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	131
ประวัติผู้วิจัย.....	172

มหาวิทยาลัยนครพนม

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงองค์ประกอบของลักษณะของโครงการที่ดี	29
2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ ต่อกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	80
4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลความคิดเห็นคุณและนักเรียน ต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ 6 ฐาน	82
5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1	83
6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1	84
7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2	85
8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3	86
9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4	87
10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปลูกมันสำปะหลัง ม.5	88
11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6	90
12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของคุณ และนักเรียนต่อกิจกรรมม่วงชาวสดใส่ไข่ใจการอม	91
13 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปรผล ตามความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการ จัดการเรียนการสอนของครู	96
15 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.1	97
16 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.2	98
17 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.3	99
18 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.4	101
19 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.5	102
20 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.6	103
21 แสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ 80% ของคะแนนสอบ ในแต่ละระดับชั้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ 80% ของการประเมินในภาพรวม	105
22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปรผล ตามความคิดเห็นของนักเรียน ประเด็นคุณลักษณะความพอเพียง	106
23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปรผล ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	107
24 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูกิจกรรมฐาน การเรียนรู้ สำหรับครู จำนวน 50 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 2)	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

25	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมม่วงขาวสดใสใส่ใจการออม จำนวน 41 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 3 ตอนที่ 2).....	153
26	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 5)	155
27	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามการบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครู จำนวน 10 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 3 ตอนที่ 3).....	156
28	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง จำนวน 25 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 3 ตอนที่ 4).....	157
29	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 3 ตอนที่ 5)	158
30	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนก พฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 32 ข้อ	159
31	แสดงค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดความสามารถ ในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 32 ข้อ.....	161
32	แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง จำนวน 25 ข้อ	163
33	แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง จำนวน 15 ข้อ	164

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	9
2 ขั้นตอนการประเมินโครงการ.....	35
3 ขั้นตอนในการประเมินตามแบบจำลองของพรวิวัล (Provus).....	40
4 หลักการประเมินของอัลคิน (Alkin).....	43
5 แสดงกระบวนการบริหารโครงการของมาร์ติน (Martin).....	47
6 แสดงวัตถุประสงค์ของการบริหารโครงการ.....	49
7 แสดงวงจรการจัดการ.....	53
8 แสดงฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของนักเรียนชั้น ม.1.....	109
9 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวของนักเรียนชั้น ม.2.....	110
10 แสดงฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลาของนักเรียนชั้น ม.3.....	111
11 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อยของนักเรียนชั้น ม.4.....	112
12 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังของนักเรียนชั้น ม.5.....	113
13 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นาของนักเรียนชั้น ม.6.....	114
14 แสดงแหล่งเรียนรู้กิจกรรมม่วงข้าวสาลีใส่ใจการออม (ธนาคารโรงเรียน).....	115

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ วิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2543) การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวัฒนธรรมหลักในการ ใช้ชีวิตของคนในสังคม เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษาสິงแวดล้อมและ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงสามารถดำเนินการได้เป็น สองส่วน คือ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ และ 2) การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงใน หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ตระหนักและเห็นความสำคัญของหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาขึ้น มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2) เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง และมีเจตคติที่ดีต่อหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อส่งเสริมให้ครูบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน 4) เพื่อจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ดำเนินการวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรม กิจกรรมการอบรม ให้ความรู้ กิจกรรมฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 6 ฐาน ประกอบด้วย 1) ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ 2) ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว

3) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา 4) ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย 5) ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง 6) ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไว้ดิน กิจกรรมมุ่งชาวสดใสใใจการออม โดยการดำเนินกิจกรรมมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับนักเรียน

เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามาตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 4 ปี จากการค้นข้อมูลสารสนเทศการรายงานโครงการสิ้นปีงบประมาณพบว่ามีเพียงผลการประเมินความพึงพอใจของการดำเนินงานซึ่งอัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโครงการ เป็นกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ และทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายเพียงใด และช่วยให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรูปแบบของโมเดลการประเมินโครงการมีหลากหลาย เช่น CIPP รูปแบบการประเมินของไพรวัง รูปแบบการประเมินของอัลคิน เป็นต้น โดยแต่ละรูปแบบนั้นจะประเมินใน 3 ด้านที่ร่วมกัน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผู้ประเมินจึงเลือกประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ โดยรัตนะ บัวสนธ์ (2540) กล่าวว่า การวิเคราะห์เชิงระบบเป็นแนวคิดที่อธิบายเกี่ยวกับการทำงานของสิ่งต่างๆ ว่าประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนที่สัมพันธ์กันตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งปัจจัยนำเข้า หมายถึงทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานต่างๆ ได้แก่ บุคลากร เงิน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลา สิ่งเหล่านี้หากไม่มีหรือมีอย่างไม่เหมาะสมเพียงพอก็จะทำให้การดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นไปอย่างติดขัด ไม่สามารถบรรลุไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ สำหรับกระบวนการ หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการหรือกิจกรรมการใช้ปัจจัยนำเข้าที่จะนำไปสู่ผลตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นแม้จะมีปัจจัยนำเข้าอย่างเพียงพอเหมาะสม แต่ไม่มีการนำมาใช้หรือใช้อย่างผิดๆ แล้วผลของงานที่ต้องการจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ และในส่วนสุดท้ายที่เป็นผลผลิต หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหรือได้รับการดำเนินกิจกรรมหรือเมื่อสิ้นสุดกระบวนการหรือกิจกรรมย่อมทำให้เกิดผลผลิต ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วผลผลิตที่ได้ก็ควรต้องเป็นไปตามความต้องการที่กำหนดไว้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้ประเมินจึงสนใจที่จะประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ แต่เนื่องจากโครงการได้ดำเนินการสิ้นสุดรอบปีแล้ว ประกอบกับผู้ประเมินต้องการสารสนเทศเพื่อวางแผนการจัดโครงการในปีต่อไป จึงเลือกประเมินโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ ประเมิน

3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตเพื่อศึกษาความเพียงพอ และเหมาะสมของประเด็นการประเมิน และเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้วางแผนพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ 3 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
2. การประเมินด้านกระบวนการ (Process)
3. การประเมินด้านผลผลิต (Product)

ความสำคัญของการประเมิน

ให้ทราบผลการประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ว่ามีความเพียงพอ และมีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ตลอดจนผลผลิตที่ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ มีขอบเขตการประเมิน ดังนี้

ด้านประเด็นการประเมิน

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากร และสถานที่
2. ด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม ความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม
3. ด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ ครู จำนวน 62 คน นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม จำนวน 15 คน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน

2. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ บันทึกภาพถ่าย

ด้านเวลา

เดือนตุลาคม 2558 ถึง เดือนมีนาคม 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ

2. **โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา** หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้นเพื่อให้ครูบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 8 กิจกรรม คือ

2.1 กิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.2 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพ

2.3 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว

2.4 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา

2.5 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย

2.6 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง

2.7 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน

2.8 กิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม

3. การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจตามแผนการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3.1 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากร และสถานที่

3.1.1 งบประมาณ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของงบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

3.1.2 วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอ และความเหมาะสม ในการดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

3.1.3 บุคลากร หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอ และความเหมาะสมของบุคลากร

3.1.4 สถานที่ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอ และความเหมาะสมในการเตรียมสถานที่ไว้เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

3.2 การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม ความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ การดำเนินการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

3.3 การประเมินด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน การประเมินความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินคุณลักษณะความพอเพียง และการประเมินเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.1 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสัมภาษณ์ และการสอบถามนักเรียน

3.3.2 ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ

1) **ความพอประมาณ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่โลภมากไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือดร้อนให้กับตนเอง และผู้อื่น รู้จักประมาณในการบริโภค การใช้จ่ายรู้จักความพอดีในออกกำลังกาย การปฏิบัติพอเหมาะกับความจำเป็นไม่สุดโต่ง

2) **ความมีเหตุผล** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคมทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และหลักความจำเป็นในการดำเนินชีวิต โดยพิจารณาจากเหตุที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ด้วยความรอบคอบ

3) **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับความเสี่ยง หรือผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งทางบวกและทางลบ

3.3.3 คุณลักษณะความพอเพียง หมายถึง ลักษณะประจำตัวหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวกับการกระทำที่ยึดทางสายกลาง และการพัฒนาเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

3.3.4 เจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้สึกลงใจและการมีแนวโน้มในการปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุนการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.5 แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง สถานที่ สถานการณ์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ผู้ประเมินได้กำหนดหัวข้อในการเสนอแนวคิด ทฤษฎี
หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียด ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

1.3 การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษา

2. สาระสำคัญของโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

3. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

3.1 ความหมายของการประเมิน

3.2 ความหมายของโครงการ

3.3 ความหมายของการประเมินโครงการ

3.4 ขั้นตอนของการประเมินโครงการ

3.5 ประเภทของรูปแบบการประเมินโครงการ

3.6 รูปแบบการประเมิน

4. ความหมายและความสำคัญของการบริหารโครงการ

4.1 ความหมายของการบริหารโครงการ

4.2 ความสำคัญของการบริหารโครงการ

4.3 กระบวนการของการบริหารโครงการ

4.4 วัตถุประสงค์การบริหารโครงการ

4.5 ประโยชน์ของการบริหารโครงการ

5. แนวคิด ทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

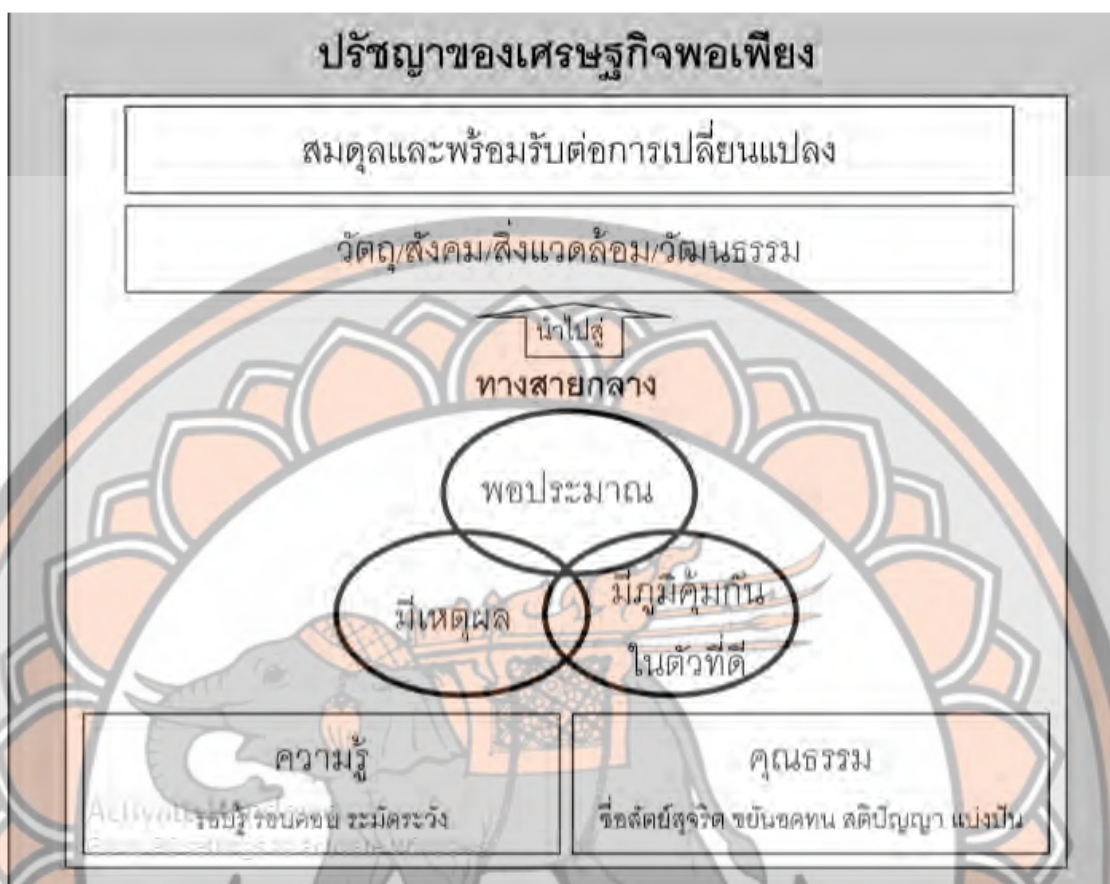
“เศรษฐกิจพอเพียง” (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบด้านต่างๆ จำแนกออกได้เป็น 4 ส่วน คือ

1. แนวคิดหลักซึ่งแบ่งเป็น กรอบแนวคิด และคุณลักษณะ
2. หลักการ หรือ คำนิยาม
3. เงื่อนไขพื้นฐาน
4. เป้าหมาย ซึ่งสามารถสรุปเป็นดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประหัชฐ์ (2557)

1.1 แนวคิดหลัก

กรอบแนวคิด

1. เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อ ความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic life guiding principles) ในทางที่ควรจะเป็น (Secularized normative prescription) โดยมีพื้นฐานมา จากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (Positive aspect) และตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา ได้มี การทดลองดำเนินโครงการพัฒนาที่หลากหลาย ตามแนวพระราชดำริ เพื่อหาแนวทางและรูปแบบ

การพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3. เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Timely/timeless) กล่าวคือ ได้มีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อก้าวออกจากวิกฤต และพัฒนาในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

4. เป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มองว่าสถานการณ์ในโลกนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (Uncertainties) เนื่องจากความเชื่อมโยง (Connectivity) ของปัจจัยต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ลักษณะหนึ่ง โดยมองว่าชุมชนและประเทศต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี วัฒนธรรม และค่านิยมทางสังคม

คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

1. เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ

2. (Scalable) ทั้งระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ได้กับคนทุกระดับทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ

3. แนวคิด ทางสายกลาง (Middle Path) เป็นหัวใจสำคัญ (Keyword) ของปรัชญาที่นำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ

3.1 ไม่ใช่การปิดประเทศอย่างสิ้นเชิงหรือเปิดเสรีอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการเตรียมความพร้อมของคนและสังคม ในการเข้าสู่กลไกตลาด

3.2 ไม่ใช่การอยู่อย่างโดดเดี่ยว (Independence) หรือพึ่งพิงภายนอกหรือคนอื่นทั้งหมด (Dependence) แต่เน้นความคิดและการกระทำที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก (Self-reliance) ก่อนที่จะไปพึ่งคนอื่น

1.2 หลักการ

ความพอเพียง (Sufficiency) หรือการจัดการอย่างพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 หลักการพร้อมๆ กันอย่างเป็นองค์รวม กล่าวคือ กิจกรรมใดๆ ที่ขาดคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งไป ไม่สามารถเรียกได้ว่ามีความพอเพียง หรือมีการจัดการอย่างพอเพียง หลักการ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง และสภาวะแวดล้อมตามความเป็นจริง 2) ความมีเหตุมีผลบนพื้นฐานความถูกต้อง และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตลอดเวลา

เราสามารถนำหลักการ 3 ข้อนี้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและการกระทำดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นทุนเดิมของตนเอง หรือภายในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก่อนที่จะแสวงหาทรัพยากร แหล่งทุน วัตถุดิบ หรือสิ่งของบริการต่างๆ จากภายนอก จึงจะเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะ พอควร กับสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น – ภูมิสังคม เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจากภายใน โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ชุมชนก่อน แล้วจึงค่อยขยาย เชื่อมโยงกับภายนอกอย่างเป็นขั้นตอนตามความจำเป็น

ทั้งนี้ การใช้ทรัพยากรนั้นต้องคำนึงถึงความจำเป็น สถานะของตนเอง สถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยรักษาระดับของความพอประมาณ ไม่มากเกินไป ศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไปจนขาดแคลน หรือไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้เกิดประโยชน์ได้ โดยการใช้อย่างมีธรรมาภิบาล คุณแลรักษา พัฒนาต่อยอด ให้เพิ่มพูนและดียิ่งๆ ขึ้น ซึ่ง การจะตัดสินใจว่าอยู่ในระดับพอประมาณนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ และจำเป็นต้องใช้ทั้ง 4 ด้าน ตามที่กล่าวข้างต้น โดยอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ ในการวางแผน และตัดสินใจ และต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมด้วย เช่น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน และไม่ทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมค่านิยม ที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและส่วนรวม อย่างรอบคอบ การคิดพิจารณาแยกแยะให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเหตุปัจจัยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อผิดพลาดน้อย และ การที่จะวางแผนดำเนินการหรือจะทำอะไรอย่างสมเหตุสมผลได้นั้นต้องอาศัยความรอบรู้

มีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ที่จะจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ มีความรอบคอบในการคิดพิจารณา ตัดสินใจ โดยใช้สติ ปัญญา ด้วยความตั้งมั่นของจิตที่มีคุณภาพในทางที่ถูกที่ควร

3. **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ ท่วงที กล่าวโดยย่อคือ การที่เห็นว่าทุกอย่างไม่แน่นอน มีความเป็นไปได้อย่างแปรปรวน ผันผวนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ฉะนั้นการที่จะทำอะไรก็ตาม ต้องไม่เสี่ยงไม่ประมาท คิดถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแล้วเตรียมตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีภูมิคุ้มกันที่ตนเองได้ เตรียมวิธีการทำงานในรูปแบบต่างๆ ให้พร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จะได้สามารถดำเนินภารกิจต่อไปได้โดยไม่ชุลขลัก ต้องหยุดชะงักกลางคัน และนำมาซึ่งความต่อเนื่องของการพัฒนาในระยะยาว

1.3 เจื่อนใจ

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

1.3.1 **เจื่อนใจความรู้** ประกอบด้วยการฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในชั้นปฏิบัติ ความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ เพิ่มความรู้ จัดการความรู้ ต่อยอดความรู้อยู่ตลอดเวลา ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลก

1) **ความรอบรู้** คือ มีความรู้ (Stock of all relevant knowledge) เกี่ยวกับวิชาการต่างๆอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่างๆ

2) **ความรอบคอบ** คือ ความสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Connectivity of all acquired knowledge) ประกอบการวางแผน ก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

3) **ความระมัดระวัง** คือ ความมีสติ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆเหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ (Utilization of knowledge at any point of time with carefulness and attentiveness) เพราะในความเป็นจริงแล้ว สถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการนำความรู้ และความรอบคอบมาใช้ จึงต้องอาศัยความระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.3.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ หรือแนวทางการดำเนินชีวิต คือ มีความขยันหมั่นเพียรอดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

1.4 เป้าหมาย

แนวทางปฏิบัติในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ การทำให้เกิดทั้งแนวทางพัฒนา และผลของการพัฒนา และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนาที่สมดุล และการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยมุ่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้รอดพ้นจากภัยและวิกฤตในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

สิ่งสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับเป้าหมายของความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง คือ การพัฒนาในแต่ละขั้นตอนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม คือไม่แยกส่วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลทั้ง 4 มิติ

เราสามารถจำแนกรายละเอียดของแต่ละมิติได้ดังนี้

วัตถุ หมายถึง วัตถุต่างๆ เชิงกายภาพ ที่มนุษย์สร้าง หรือประดิษฐ์ขึ้น เช่น วัตถุดิบ สิ่งของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ไม่สอย เสื้อผ้าอาหาร ที่อยู่อาศัยต่างๆ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะผลิตไว้ใช้เองได้หรือใช้วิธีแลกเปลี่ยนกันดังเช่นในอดีต ในยุคปัจจุบันก็สามารถซื้อ หามาเพื่อบริโภคได้โดยเงินทุน

องค์ประกอบนี้จึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ (ในความหมายแคบ) หรือเงินทุนเป็นหลัก แต่ในกระบวนการผลิตวัตถุต่างๆ เหล่านี้ก็จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรด้านอื่นๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด เป็นปัจจัยประกอบไปด้วย

สังคม หมายถึง สภาพการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ความสัมพันธ์ของคนในสังคม เช่น การไว้เนื้อเชื่อใจกัน การช่วยเหลือ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีวินัย เคารพกฎเกณฑ์ระเบียบ กติกาการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเคร่งครัด การมีกฎหมายและระบบยุติธรรมที่เชื่อถือได้ ว่าเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ การมีความผูกพัน รักใคร่ สามัคคี ประองดอง ของหมู่คณะและในสังคม การมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง เช่น ครอบครัวอบอุ่น เครือญาติสามัคคี การจัดระบบสวัสดิการทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้ง เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในยามวิกฤตให้กับสมาชิกในสังคม เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง

ในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะมีตัวอย่างให้เห็นอยู่มากมายในหลายๆ ประเทศ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ว่า ปัจจัยทางด้านสังคม เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา เพราะการพัฒนาไม่ว่าจะด้านใดๆ จะไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีหรือราบรื่น หรือไม่สามารถนำมาซึ่งประโยชน์ และความสุขอย่างต่อเนืองได้ หากสังคมอ่อนแอ พื้นฐานจิตใจของคนในสังคมไม่ตั้งอยู่บนหลักศีลธรรม กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์คนไม่สามัคคีกัน เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม รวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ของชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลกโดยรวม ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุ ความหลากหลายทางชีวภาพความเป็นปกติของภูมิอากาศ กระแส/ทิศทางลม คลื่น พลังงาน แสงอาทิตย์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินี้ นอกจากจะเป็นปัจจัยการผลิตและบริการแล้วยังเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิต และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทั้งหลายบนโลก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงควรเป็นไปด้วยความเคารพและระมัดระวังด้วยความรับผิดชอบต่อคนรุ่นหลัง ที่จำเป็นต้องพึ่งพิงทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ในการดำรงชีวิตเช่นกัน

วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต และการดำรงชีวิต ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ ศาสนา ระบบคุณค่า ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมการกิน อาหารพื้นเมือง การอยู่ของผู้คน การรักษาสุขภาพ การแต่งตัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ การแสดง โบราณสถานต่างๆ เป็นต้น วัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างมากในการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตน การดำรงอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากวัฒนธรรมจะเป็นต้นทุนสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นทั้งในการผลิต การให้บริการ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะเฉพาะ (Product identity/differentiation) ในระยะยาว การพัฒนาที่สมดุลนั้น ก็ควรสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ ของคนในท้องถิ่น แล้วจึงค่อยๆ ต่อยอดพัฒนา ปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้วิถีการพัฒนา สร้างความแตกแยก หรือความแปลกแยกขึ้นในสังคม และในขณะเดียวกัน ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาที่ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น/ชุมชน/ชนชาติ ไม่ให้ถูกกลืนหายไป

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานให้ประชาชนไทย เพื่อให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม และสมดุล 4 มิติ คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

2. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้นจะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณารับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน แก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลาจะได้รู้จักและเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพและผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียงปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สำคัญคือ ครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอน ให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้จะเกิดขึ้นได้ ครูต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเกิดการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต่ำกว่า จำนวน 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่แบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต่ำกว่า จำนวน 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ที่เหมาะสมกับบริบทของ แต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงแนวทางการขับเคลื่อน

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการ การศึกษา
2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อัตนุบุคคล และ ครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อสังคมและประเทศ
3. จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากรแนวทางการขับเคลื่อน

1. อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ฝึกอบรมและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการ สู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่ายแนวทางการขับเคลื่อน

1. ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ให้การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

2. ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินการ ของเครือข่าย 3.3 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางการขับเคลื่อน

1. เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดย จัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ

2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลแนวทางการขับเคลื่อน ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหาร จัดการและพัฒนาเครือข่าย โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับ สถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานใน ภาพรวม ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

2. กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล

3. ดำเนินการติดตามประเมินผลและรายงานผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

การติดตามและประเมินผลได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการสถานศึกษา

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาจำเป็นต้องเริ่มจากการ พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะครูคือบุคคลในการ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่ง ของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ต่าง

3. การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่วนที่ 2 นี้ ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนและประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก ได้เริ่มจากการไปค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและมีการจัดการที่สอดคล้องหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น เด็กช่วงชั้นที่ 2 ทำสหกรณ์ได้ เด็กช่วงชั้นที่ 4 ดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้รอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิด เป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย สัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมสืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียนยึดมั่นในศีลธรรม พัฒนาคนให้เขารู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และตัวกิจกรรมเองก็ยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการ แต่กิจกรรมก็ยังดำเนินการอยู่อย่างนี้ เรียกว่า “ภูมิคุ้มกัน” การค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็เพื่อให้มีตัวอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างความเข้าใจในการศึกษาว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงหมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นก็ส่งเสริมให้บูรณาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้ เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่างๆ บูรณาการเข้ากับทุกสาระการเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดสมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการให้เข้ากับวิทยาศาสตร์ ในการสอนการคำนวณที่มีความหมายในการดำรงชีพ หรือบูรณาการเข้ากับวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพ และเทคโนโลยีต่างๆ ได้หมด นอกเหนือจากการสอนในสาระหลัก คือในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ให้ทุกช่วงชั้นเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่ถ้ามาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นเหมือนกันหมดก็จะมีปัญหาทางปฏิบัติ จึงต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละช่วงชั้น และแต่ละชั้นปี ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว เช่น

ประถม 1 ช่วยเหลือคุณพ่อกับคุณแม่ล้างจาน เก็บขยะไปทิ้ง กวาดบ้าน จัดหนังสือไปโรงเรียนเอง แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน กินอาหารให้หมดจาน

ประถม 2 วิเคราะห์รายจ่ายของครอบครัว จะมีตารางรอกค่าใช้จ่ายต่างๆ ของครอบครัว คุณแม่ซื้ออะไรบ้าง คุณพ่อซื้ออะไรบ้าง เด็กจะได้รู้ว่าพ่อแม่หาเงินมายากขนาดไหน เช่น ยาสีฟัน หลอดละ 46 บาท จะต้องไม่เอามาบีบเล่น จะต้องสอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ และเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยการประหยัด ครอบครัวมีรายได้ รายจ่ายเท่าไร เด็กจะได้ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง มีหลายโรงเรียนทำแล้ว

ประถม 3 สอนให้รู้จักช่วยเหลือครอบครัวอย่างพอเพียงและรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมในการสร้างครอบครัวพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์วางแผน และจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย ของตนเองและครอบครัว อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียง ระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เก็บคุณค่า ทางการใช้หลักพอเพียงในการจัดการ และในที่สุดแล้วสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติ สามารถทำประโยชน์กับสังคมได้ ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ และการพัฒนาประเทศ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาทางด้านสังคมเป็นอย่างไร แยกแยะ หรือสามัคคี เป็นต้น นักศึกษาในระดับ ปวช, ปวส. ควรจัดกิจกรรมในช่วงที่ 3-4 เป็นสำคัญ แต่ก็ใช้กิจกรรมในช่วงชั้นที่ 2 เป็นรากฐาน

การนำหลักพอเพียงไปใช้ในโรงเรียน

ผู้บริหาร ครู สามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 งานบุคคล วิชาการ งบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป

1.2 งานนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ เน้นการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รัก

สามัคคี สร้างความเข้มแข็ง อยู่บนฐานของความมีเหตุมีผล

2. ด้านการจัดหลักสูตร โดยการ

2.1 สอนวิชาที่ว่าด้วยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐาน ส 3.1 เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นวิถีชีวิต

2.2 จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดรายวิชา

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่างๆ

4. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับ

4.1 การมีวินัยในการใช้จ่าย

4.2 การประหยัด การออม

4.3 การพึ่งตนเอง โดยการผลิตหรือสร้างรายได้

4.4 การรู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน

4.5 การสร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม

4.6 การสืบสานวัฒนธรรมไทย

4.7 การส่งเสริมการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา

4.8 การสร้างความสามัคคี

สรุป กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษาผ่านการประเมินทุกแห่ง ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

การบูรณาการแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. หลักคิดและหลักปฏิบัติตน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบูรณาการแบบสหวิทยาการหรือบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ ภาษาต่างประเทศ

2. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เคร่งครัดรูปแบบของการเขียนหน่วย/แผนการจัดการเรียนรู้ปรับได้ตามธรรมชาติวิชา ระดับชั้นตามบริบทของโรงเรียนแต่ให้คงหัวข้อสำคัญ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล การจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ต่อการปฏิบัติการณ์ของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 มีความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 มีความรู้ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจทั่วไป

2.1.3 เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม โรงเรียน/ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

2.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.2.1 มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน ในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง เช่น การผลิต และการจำหน่ายสินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่างๆ การใช้จ่ายในการออม การเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุปฐักตัวเองและครอบครัวได้

2.2.2 มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็น ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ และเกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุขและรู้รักสามัคคี

2.2.3 ใช้และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุข

2.2.4 สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนชาติ รักและภูมิใจในความเป็นไทย

2.3 ปฏิบัติตนละดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.3.1 ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของคนที่มืออยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคม ที่อาศัยอยู่

2.3.2 ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ และรอบครอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

2.3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

2.3.4 มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบครอบ และระมัดระวัง

2.3.5 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ และเกื้อกูล มีความรับผิดชอบ และอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่า การบูรณาการแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถบูรณาการได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้สามารถปรับได้ตามธรรมชาติของวิชานั้นๆ และตามบริบทของชุมชน โรงเรียน ในการบูรณาการแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถปฏิบัติตนละดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. กิจกรรมที่มีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีวิถีคิด อุปนิสัย และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. เป็นกิจกรรมดำเนินการหลัก โดยนักเรียน นักศึกษา และมีครูเป็นผู้นำ หรือผู้สนับสนุน

2.1 จำนวนครู นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของจำนวน บุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน

2.2 นักเรียนเข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สม่ครใจจะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี

2.3 ครูเข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สม่ครใจและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

3 เป็นกิจกรรมมุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

3.1 พอประมาณกับภูมิสังคม : สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นของสถานศึกษา คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม ความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

3.2 สมเหตุสมผล : มีหลักการคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมสอดคล้องกับหลักวิชาการเกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบ

3.3 ภูมิคุ้มกันดี : การวางแผนโครงการคำนึงถึง ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้น

3.4 ส่งเสริมความรู้ คุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม : กิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วม มีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรม เช่น ความมีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิดควรไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยแต่ละกิจกรรมมีนักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม

หลักมีครูคอยให้คำแนะนำ สนับสนุน และกิจกรรมต้องมีความก้าวหน้าจนเกิดความสุขทั้ง 4 มิติ สามารถเผยแพร่สู่ชุมชนได้

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจที่สำคัญดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศจึงทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึก รักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทยโดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ตามแนวพระราชดำริสและนโยบายรัฐบาลรวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศไทยโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษานานพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถาบัน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล และยั่งยืน

สรุปได้ว่า การนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สาระสำคัญของโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

1. ชื่อโครงการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
2. หลักการและเหตุผล

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับชาติ ทั้งในการพัฒนาการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกโลกาภิวัตน์ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาให้กับประชากรของประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาทั่วประเทศ

โรงเรียนคลองขลุ่ยราษฎร์รังสรรค์ ได้ตระหนักในความสำคัญ และเห็นว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศในการผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติ เป็นแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาทางด้านสติปัญญา ทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ และทางด้านสังคม ในสังคมปัจจุบันมีความเจริญและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีมากมาย การพัฒนาด้านจิตวิญญาณคุณธรรมและจริยธรรมยังมีน้อย ดังนั้น โรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เมื่อนักเรียนมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ที่ว่านักเรียนเป็นผู้ที่ ดี เก่ง มีสุข และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อส่งเสริมให้ครูบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 3.2 เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.3 เพื่อจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เป้าหมาย

ด้านปริมาณ

ครูมีแผนการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อยร้อยละ 80

ด้านคุณภาพ

นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลภายนอกได้

5. ขั้นตอนการดำเนินการ

5.1 ขั้นเตรียมการ (P)

- 5.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 5.1.2 จัดทำแผนการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ
- 5.1.3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
- 5.1.4 จัดเตรียมสถานที่และเอกสารสำหรับบันทึกข้อมูล
- 5.1.5 จัดทำโครงการนำเสนอต่อฝ่ายบริหาร

5.2 ขั้นดำเนินการ (D)

5.2.1 วางแผนการดำเนินกิจกรรม โดยจัดประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงโครงการฯ และมอบหมายผู้รับผิดชอบงานในแต่ละส่วน

5.2.2 ดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตามกิจกรรม

1) กิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ ปุ๋ยหมักชีวภาพ

3) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกผักสวนครัว

4) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การเลี้ยงปลา

5) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกอ้อย

6) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกมันสำปะหลัง

7) กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกพืชไร้ดิน

8) กิจกรรมม่วงขาวสดใสใส่ใจการออม

5.3 ชั้นนิเทศติดตามผล (C)

เจ้าของโครงการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และคอยอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของโครงการที่กำหนดไว้

5.4 ชั้นสรุปผลและประเมินผล (A)

5.5 สรุปประเมินโครงการ/กิจกรรมย่อย

5.6 จัดทำรายงานโครงการ/กิจกรรมย่อยเสนอฝ่ายบริหาร

6. ระยะเวลาดำเนินการ

1 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558

7. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์

8. งบประมาณในการดำเนินงาน

เงินงบประมาณจำนวน 100,000 บาท

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ครูสามารถบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนได้

9.2 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

9.3 โรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอก ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน

9.4 โรงเรียนได้รับการยอมรับจากภายนอก

10. การประเมินผลการดำเนินงาน

10.1 แบบสอบถามผู้เข้าร่วมโครงการเทียบกับเกณฑ์

10.2 แบบสัมภาษณ์ครูหัวหน้ากิจกรรม

10.3 แบบทดสอบคุณภาพผลผลิตของโครงการเทียบกับเกณฑ์

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความหมายของการประเมิน

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 37) กล่าวว่า การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูง

การประเมิน = การวัด + การตัดสินใจ Evaluation Measurement Judgement

พิสนุ ฟองศรี (2551, หน้า 4) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สุพักตร์ พิบูลย์ (2551, หน้า 72-73) กล่าวถึง กลุ่มผู้ให้ความหมายของการประเมินมีอยู่ 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มองการประเมินเสมือนกับการวัดผล เช่น การตัดสินใจผลการเรียนที่ได้จากคะแนนจากการทดสอบ การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมของครูแล้วนำไปให้นักเรียนตัดสินใจคะแนนครูในแต่ละด้าน กลุ่มที่ 2 มองว่าการประเมินเป็นการให้บริการ เช่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกค้าผู้เกี่ยวข้องของกลุ่มต่างๆ กลุ่มที่ 3 มองว่าการประเมิน เป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ เช่น การประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะในอดีต โดยอาศัยความรู้สึกของตนเองเป็นเกณฑ์ ส่วนกลุ่มที่ 4 มองการประเมินว่าเป็นกระบวนการที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537, หน้า 19) กล่าวว่าความหมายของการประเมินได้รับการพัฒนา มาอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากความเข้าใจที่ว่า การประเมินเป็นสิ่งเดียวกับการวัดผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน (Measurement-oriented) การประเมินเป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่างๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research-oriented) การประเมินเป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Objectives-oriented) การประเมินเป็นการช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision-oriented) การประเมินเป็นการสนองสารสนเทศแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วยการบรรยาย อย่างกลุ่มเล็ก (Description-oriented) และการประเมินเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มีมุ่งประเมิน (Judgment-oriented)

สรุปว่าการประเมินเป็นกระบวนการศึกษา การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย แล้วนำสารสนเทศหรือผลที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2. ความหมายของโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 23-24) กล่าวว่า โครงการ หมายถึงหน่วยของแผนงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีลักษณะเด่นชัด มีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอนและมักจะเป็นงานพิเศษที่แตกต่างไปจาก

งานประจำ โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity) ลักษณะของโครงการที่ดี โครงการมีลักษณะที่สำคัญ 6 ประการคือ

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน อาจอยู่ในรูปปริมาณหรือคุณภาพ วัตถุประสงค์ของโครงการหนึ่งๆ อาจมีหลายข้อ
2. ความเป็นเอกเทศ โครงการแต่ละโครงการจะต้องมีการกำหนดขอบเขตของงาน ดำเนินงานและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกัน โครงการหนึ่งๆ จะต้องมีการดำเนินงานต่างๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่เริ่มโครงการที่เป็นระบบ และมีระเบียบ
4. มีการระบุทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานทั้งทรัพยากรบุคคลและแหล่ง ทรัพยากรที่สนับสนุนโครงการ งบประมาณและแหล่งเงินทุนที่จะนำมาดำเนินงาน
5. มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน โครงการจึงไม่ใช่งาน ประจำที่ทำไปเรื่อยๆ แต่มีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างแน่นอน
6. สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่โครงการที่เลื่อนลอย นำไปปฏิบัติไม่ได้ โครงการที่ดีจะต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ มีการระบุรายละเอียดต่างๆ ของกิจกรรมที่จะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการเขียนโครงการจำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบหรือโครงสร้างของโครงการที่ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ อย่างครบถ้วน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบของลักษณะของโครงการที่ดี

คำถาม	คำตอบ/แนวทางนำไปสู่คำตอบ
1. โครงการอะไร	1. ชื่อโครงการ
2. ทำโครงการนี้ทำไม	2. หลักการและเหตุผล
3. ทำเพื่ออะไร	3. วัตถุประสงค์
4. ทำปริมาณเท่าใด	4. เป้าหมาย
5. ทำอย่างไร	5. วิธีดำเนินการ
6. ทำเมื่อไร นานเท่าใด	6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตาราง 1 (ต่อ)

คำถาม	คำตอบ/แนวทางนำไปสู่คำตอบ
7. ใช้ทรัพยากรอะไร เท่าใดเพียงใด	7. งบประมาณและทรัพยากร
8. ใครทำ	8. ผู้รับผิดชอบโครงการ
9. ทำกับใคร	9. หน่วยงานหรือผู้สนับสนุน
10. ทำอย่างไรถึงจะรู้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์	10. การประเมิน
11. เมื่อสิ้นโครงการ เกิดอะไรขึ้น	11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ที่มา: สมคิด พรหมจ้อย (2550)

รายละเอียดของการเขียนโครงการ มีดังนี้

1. ชื่อโครงการ เป็นส่วนที่บอกว่าเป็นโครงการประเภทใด ทำงานอะไร และมีใครที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานนั้น ชื่อโครงการควรมีความชัดเจนเหมาะสมและเข้าใจง่าย ควรเป็นข้อความสั้นๆ ที่สะท้อนสาระของโครงการโดยส่วนรวม มีการใช้ถ้อยคำและข้อความขยายที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเกิดความสับสน เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนอุตรดิตถ์ หรือโครงการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนซ้ำชั้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือโครงการประเมินโครงการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

2. หลักการและเหตุผล หรือบางครั้งใช้คำว่า ความเป็นมาของโครงการหรือความสำคัญของโครงการ เป็นส่วนที่เริ่มต้นให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้โครงการนั้นได้เข้าใจหรือทราบพื้นฐานความเป็นมาของการทำโครงการดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นทราบว่าทำไมจึงต้องจัดทำโครงการนั้นๆ ขึ้น ข้อความในส่วนนี้จะต้องชี้ให้เห็นปัญหาว่าทำไมจึงต้องจัดทำโครงการขึ้นใหม่ หรือต้องปรับปรุงโครงการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นพร้อมกับชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่โครงการเสนอนั้นจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร เพื่อชักจูงให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามความจำเป็นของโครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหา นโยบาย แผน ผลการศึกษาวิจัย สถิติข้อมูลหรือความคิดเห็นของบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นสิ่งสนับสนุนกล่าวโดยสรุปรายละเอียดของหลักการและเหตุผลจะต้องชี้ให้เห็นที่มาและความสำคัญของโครงการนั้นอย่างชัดเจน

3. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนหนึ่งของโครงการ โดยเฉพาะในการที่จะติดตามประเมินผลโครงการดังกล่าวเมื่อได้ดำเนินการตามโครงการนั้นๆ ไปแล้ว ซึ่งการติดตามและประเมินผลโครงการนั้นจะประเมินจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การระบุวัตถุประสงค์ของโครงการจะต้องเฉพาะเจาะจง สามารถตอบคำถามได้ว่าสิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในโครงการคืออะไร ต้องการผลงานหรือผลผลิตอะไร เป็นข้อความที่จะบอกให้ผู้อ่านได้ทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้นภายหลังจากสิ้นสุดโครงการ

การเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการอาจเขียนเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจน บางโครงการอาจเสนอวัตถุประสงค์ในสองลักษณะควบคู่กันไป คือ วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยเริ่มจากวัตถุประสงค์ทั่วไปเป็นข้อความเดี่ยว แล้วต่อด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะแยกเป็นรายข้อ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไป ในการระบุวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ผู้จัดทำโครงการควรระมัดระวังด้วยว่าอะไรเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการและอะไรเป็นวัตถุประสงค์รองของโครงการ และอะไรบ้างที่เป็นผลดีที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการนั้นๆ โดยที่มิใช่เป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการ

การเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการควรจะต้องคำนึงถึงลักษณะของวัตถุประสงค์ที่ดี 5 ประการคือ SMART

1. S = Specific (เฉพาะเจาะจง) วัตถุประสงค์ที่ดีต้องมีความชัดเจนในการดำเนินงานโครงการเฉพาะเจาะจงสำหรับโครงการนั้น
2. M = Measurable (วัดได้) วัตถุประสงค์ที่ดีต้องสามารถวัดและประเมินผลได้
3. A = Attainable (ระบุสิ่งที่ต้องการ) วัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องระบุสิ่งที่ต้องการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากที่สุด
4. R = Reasonable (สมเหตุสมผล) วัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องมีความเป็นเหตุเป็นผล แสดงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน
5. T = Time (เวลา) วัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องมีขอบเขตของเวลาที่แน่นอนในการปฏิบัติงาน ระบุเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดที่ชัดเจน

เป้าหมาย เป็นรายละเอียดที่บ่งบอกถึงความต้องการในการปฏิบัติงานภายหลังสิ้นสุดโครงการ แสดงถึงความสำเร็จของโครงการในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ภายใต้ทรัพยากรและระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ เป็นรายละเอียดที่กำหนดชนิด ประเภทจำนวนของ ผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป็นรายละเอียดที่ต้องแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินโครงการที่ชี้ถึงประสิทธิภาพ

3. ขอบเขตของโครงการ เป็นข้อความที่กำหนดขอบเขตของโครงการเพื่อให้ผู้อ่านได้ เข้าใจว่าโครงการดังกล่าวครอบคลุมหรือไม่ ครอบคลุมเรื่องใดบ้าง เพื่อความชัดเจนการระบุ ขอบเขตของโครงการ จะเป็นส่วนช่วยให้ผู้บริหารโครงการได้เห็นชัดถึงความเป็นไปได้ของโครงการ รวมทั้งยังเป็นเครื่องแสดงถึงความรอบคอบของผู้จัดทำโครงการ ซึ่งจะสะท้อนถึงความเป็นไปได้ ของโครงการนั้นๆ ขอบเขตของโครงการที่อาจระบุไว้ใน 3 ลักษณะ คือ

3.1 ขอบเขตเรื่องเวลา ใช้ระยะเวลาในการดำเนินโครงการจากเมื่อใดถึงเมื่อใด เป็นการกำหนดเวลาเสร็จสิ้นของโครงการ

3.2 ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ เป็นการระบุความกว้างขวางตามพื้นที่ที่โครงการนั้นๆ จะดำเนินการครอบคลุมถึงหรือไม่ เช่น ดำเนินการในเขตภาคกลางหรือดำเนินพร้อมกันทั่วประเทศ

3.3 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา เป็นการระบุถึงเนื้อหาสาระที่โครงการจะต้อง ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นการคาดคะเนหรือประมาณจากการที่คิดว่า จะปฏิบัติ หรือดำเนินการตามโครงการนั้นๆ แล้วขีดวงเป็นขอบเขตเนื้อหาของโครงการ

4. วิธีดำเนินการ เป็นการระบุถึงขั้นตอนที่แสดงถึงรายละเอียด แนวทาง กลยุทธ์ และ วิธีการที่จะทำในโครงการนั้นๆ โดยละเอียด ในการระบุวิธีการดำเนินงานนี้จะต้องชี้แจงรายละเอียด ว่าจะทำอะไร อย่างไร เพียงใด และใครรับผิดชอบและปฏิบัติด้วยวิธีการใดจึงจะสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด วิธีดำเนินงานโครงการจะบอก ถึงสิ่งต่อไปนี้

ขั้นตอนสำคัญๆ ของการดำเนินงาน

4.1 แผนการดำเนินงานที่แสดงวิธีการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ

4.2 รูปแบบการนำเสนอแผนการดำเนินงานอาจจะจัดทำในลักษณะต่อไปนี้

4.2.1 แผนกำหนดรายงานการปฏิบัติ

4.2.2 ตารางการทำงาน (work table)

4.2.3 ปฏิทินปฏิบัติงาน (Calendar)

4.2.4 แผนควบคุมการทำงาน (Gantt Chart)

4.2.5 PERT/CPM

4.2.6 Net Work Chart

4.2.7 และแบบอื่นๆ

4.3 ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ เป็นการระบุระยะเวลาการดำเนินงานโครงการตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนกระทั่งถึงเวลาเสร็จสิ้นโครงการว่าใช้เวลาทั้งหมดเท่าใด โดยทั่วไปจะนำเสนอให้เห็นระยะเวลาที่ได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ เดือน ปีอะไรและสิ้นสุดวัน เดือน ปีอะไร

4.4 งบประมาณและทรัพยากร เป็นการแสดงรายละเอียดของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการทั้งหมด จะต้องระบุถึงยอดรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการ ควรระบุแหล่งที่มาของงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ หากงบประมาณได้มาจากหลายแหล่งให้ระบุให้ชัดเจนด้วยว่าได้มาจากแหล่งใด เป็นจำนวนเท่าใด และระบุรายละเอียดค่าใช้จ่ายในแต่ละด้านพร้อมทั้งระบุแหล่งทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน โดยทั่วไปงบประมาณของโครงการจะจำแนกเป็นหมวดเงิน ได้แก่หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทน หมวดค่าใช้สอย หมวดค่าครุภัณฑ์ และหมวดค่าใช้จ่ายอื่นๆ

อนุรักษ์ ทองสุขโขวงศ์ (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของงบประมาณว่า งบประมาณ (Budget) หมายถึง การประมาณการทางการเงินหรือทรัพยากรอื่นที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อให้เป็นเครื่องมือควบคุมการดำเนินงานในอนาคต งบประมาณจึงช่วยให้ทุกแผนกทำงานอย่างมีเป้าหมาย โดยจะต้องลำดับการใช้จ่ายงบประมาณ และศึกษาวิธีการที่จะจัดสรรงบประมาณให้รัดกุม ซึ่งงบประมาณจะมีผลดีและให้ประโยชน์ก็ต่อเมื่องบประมาณนั้นได้จัดทำขึ้นอย่างรอบคอบ และถูกต้อง โดยพิจารณาจากเหตุการณ์หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหมายจะเกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีคู่แข่ง สินค้าแวดล้อมเศรษฐกิจ วัตถุดิบ แรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต เป็นต้น การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับงบประมาณที่ตั้งไว้ต้องคำนึงถึงเหตุการณ์หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ โดยเฉพาะงบประมาณที่จัดทำขึ้นในลักษณะคงที่ เพราะงบประมาณที่จัดทำไว้อาจไม่สามารถใช้เปรียบเทียบกันได้

1. การติดตามและประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่จะทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการทราบว่าในการดำเนินโครงการสามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์อย่างน้อยเพียงใด ดังนั้น ในการเขียนโครงการจำเป็นต้องระบุรายละเอียดในเรื่องการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ ประเมินผลระหว่างดำเนินงานและประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการว่าดำเนินการอย่างไร

2. ผู้รับผิดชอบโครงการ ให้ระบุหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการซึ่งอาจเป็นหน่วยงานเดียวหรือหลายหน่วยงาน ในกรณีที่ผู้เสนอโครงการเป็นคนละคนกันกับผู้รับผิดชอบโครงการ ให้ระบุผู้เสนอโครงการไว้ด้วย

3. ความสัมพันธ์กับโครงการอื่น (ถ้ามี) เป็นส่วนที่นำเสนอให้เห็นว่าโครงการที่ดำเนินการอยู่มีความสัมพันธ์กับโครงการต่างๆ มากน้อยแค่ไหน เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 เพื่อตรวจสอบดูว่าโครงการดังกล่าวซ้ำซ้อนกับโครงการอื่นที่มีอยู่หรือไม่เพียงใด

3.2 เพื่อทราบว่าผลที่ได้รับจากโครงการที่กำลังดำเนินการปฏิบัติอยู่จะนำไปใช้ประกอบการดำเนินงานโครงการอื่นๆ หรือไม่เพียงใด

3.3 เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างโครงการจะมีผลให้แผนงานประสบผลแค่ไหนเพื่อหาแนวทางในการประสานงานได้ถูกต้อง

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นส่วนที่บ่งบอกถึงผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการที่คาดว่าจะได้รับนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับก็คือผลกระทบในทางที่ดีที่คาดว่าจะเกิดจากโครงการไม่ใช่ผลโดยตรงที่ได้จากวัตถุประสงค์ของโครงการ

สรุปได้ว่า โครงการที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของโครงการ 4) เป้าหมาย 5) วิธีดำเนินการ 6) ระยะเวลาในการดำเนินการ 7) งบประมาณและทรัพยากร 8) บุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ 9) การติดตามและประเมินผลโครงการ 10) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3. ความหมายของการประเมินโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540, หน้า 2) กล่าวว่า การประเมินผลแผนงาน/โครงการ เป็นการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงานโครงการ การตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินแผนงาน/โครงการ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้นๆ ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

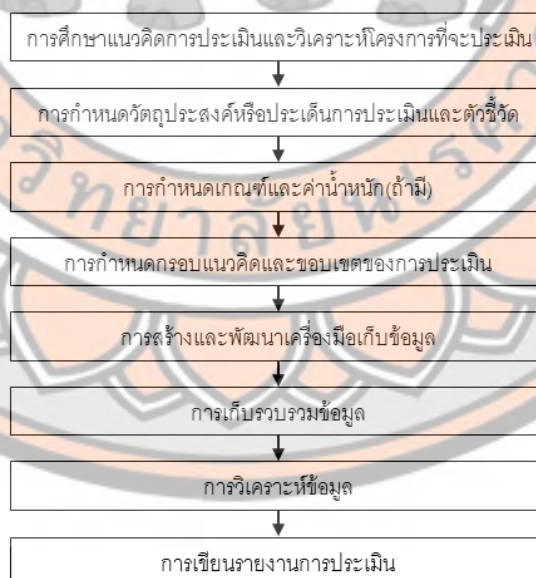
สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 37) ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้นๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงานหรือไม่เพียงใด ทำได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

นิตยา ชูโต (2538, หน้า 9) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการเพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ

4. ขั้นตอนการประเมินโครงการ

พิสนุ ฟองศรี (2551, หน้า 9-10) กล่าวว่า การประเมินโครงการโดยทั่วไปควรมี 8 ขั้นตอน อาจปรับ ข้าม ลด เพิ่มหรือปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์และขนาดของโครงการที่จะประเมิน เช่น การกำหนดค่าน้ำหนักอาจจะมี หรือการกำหนดเกณฑ์อาจมีหลายระดับ หรือในบางขั้นตอนมีการสลับก่อนหลังหรือเชื่อมโยงกลับไปกลับมาบ้างโดยเฉพาะขั้นตอนการศึกษาโครงการที่ประเมินกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน ก็น่าจะเป็นการศึกษาโครงการก่อน แต่บางท่านเห็นว่า น่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินก่อนแล้วค่อยศึกษาสิ่งที่ประเมิน ขั้นตอนการประเมิน 8 ขั้นตอนแสดงดังภาพ 2

ภาพ 2 ขั้นตอนการประเมินโครงการ

ที่มา: พิสนุ ฟองศรี (2551)

5. ประเภทของรูปแบบการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 49-50) ให้ความหมายว่า รูปแบบการประเมินโครงการ คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมิน หรือ กระบวนการของการประเมิน ในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น เราควรพิจารณาประเมินในเรื่องใดบ้าง ในขณะที่เดียวกันบางรูปแบบอาจจะมีการเสนอแนะด้วยว่าในการประเมินแต่ละรายการแต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะการเสนอแนะวิธีการ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph, W. Tyler, 1943) ครอนบาค (Cronbach, 1973) และเคริกแพตทริค (Kirkpatrick)

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgemental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสแตค (Stake, 1967) สคริฟเว่น (Scriven, 1967) โพรวัส (Provus, 1971)

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch, 1967) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1968) อัลคิน (Alkin, 1967)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, หน้า 91) แบ่งรูปแบบการประเมินตามแนวปรัชญาประโยชน์นิยมกับปรัชญาสหัชญาณและพหุนิยม ดังนี้

1. การประเมินตามวัตถุประสงค์ เป็นการประเมินที่เน้นว่าการดำเนินงานทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ระบบสารสนเทศที่ได้จากการประเมินนี้สามารถช่วยในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ ปรับปรุงกิจกรรมหรือกระบวนการประเมินผล (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 110)

2. การประเมินเพื่อการจัดการ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการโครงการหรือโปรแกรมต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจเพื่อการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินรูปแบบนี้เป็นกรมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริหาร (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 186)

3. การประเมินโดยเน้นทฤษฎี แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมิน โดยเน้นทฤษฎีโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วยแบบพื้นฐาน 6 รูปแบบ คือ การประเมินการจัดกระทำตามปทัสถาน การประเมินบริบทแวดล้อมตามปทัสถาน การประเมินผลลัพธ์ตามปทัสถาน การประเมิน ผลกระทบ การประเมินกลไกสอดแทรกและการประเมินสรุปนัยทั่วไปและแบบประกอบแต่ง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 212)

4. การประเมินตนเอง เป็นการประเมินที่เชื่อว่าผู้ประเมินสามารถฝึกฝนมีความเป็นกลางที่จะสามารถใช้ปัญญาพิจารณาการตรวจสอบ เพื่อค้นหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขโดยยึดหลัก 3 ประการคือ การมีจิตสำนึกในการศึกษา ต้องการพัฒนาตนเอง มีความมุ่งมั่นหมายเพื่อค้นหาความจริง ความถูกต้องและความดีงาม และเห็นว่า ประสบการณ์ทุกอย่างเป็นการเรียนรู้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 235)

5. การประเมินผลิตภัณท์ เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของผลิตภัณท์ทางการศึกษา ผู้บริโภคผลิตภัณท์ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเอกสารตำราหลักสูตรและอื่นๆ ธรรมชาติของการประเมินผลิตภัณท์ เป็นการประเมินแบบรวมสรุป ประเด็นสำคัญ คือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินตรงที่ผู้บริโภคคาดหวังหรือไม่ การประเมินที่เชื่อว่าผู้ประเมินสามารถฝึกฝน มีความเป็นกลางที่จะสามารถใช้ปัญญาพิจารณาการตรวจสอบ เพื่อค้นหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขโดยยึดหลัก 3 ประการ คือ การมีจิตสำนึกในการศึกษา ต้องการพัฒนาตนเอง มีความมุ่งมั่นหมายเพื่อค้นหาความจริง ความถูกต้องและความดีงาม และเห็นว่า ประสบการณ์ทุกอย่างเป็นการเรียนรู้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 235)

6. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบหรือแบบจำลองการประเมินมีหลากหลายรูปแบบดังที่ได้กล่าวมาแต่ในที่นี้ขอเสนอรูปแบบการประเมินเชิงระบบซึ่งเป็นที่นิยมดังนี้

6.1 รูปแบบการประเมินของสตีฟเฟิลบีม Daneil L. Stufflebeam

Stufflebeam (1971) ได้เสนอรูปแบบประเมิน CIPP (Context-Input-Process Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย/จุดมุ่งหมาย การดำเนินงาน การกำหนดยุทธวิธี แผนงาน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสม และการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนคง-ขยาย/ยุบ-เลิกโครงการ โดยจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

6.1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) จะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์

ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นกระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัย การวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี

1) Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมเพื่อหาโอกาส และแรงผลักดันจากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้ การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ จะทำให้คาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมี ประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมิน คือ คำถาม “ถ้า...แล้ว” เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์

2) Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่าง การปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุ เป้าหมายได้ เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

6.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบ ความพร้อมของปัจจัยป้อนเข้าของโครงการ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการ นำมาใช้ในการดำเนินโครงการเพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่ และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการได้มากที่สุด ซึ่งมักประเมิน ในด้านต่างๆ คือ

- 1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- 2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะให้ความช่วยเหลือด้านเวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

6.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น เพื่อที่จะได้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยป้อนเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงใดเป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใดๆ เกิดขึ้น

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

6.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินงานว่า ได้ผลมากน้อยเพียงใดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยนำผลที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัย กระบวนการร่วมด้วย เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการ นำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อล้มเลิกโครงการ

6.2 รูปแบบการประเมินของพรอวิส (Malcolm M. Provus)

Provus (1969) ได้เสนอรูปแบบในการประเมินโครงการ ซึ่งรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Evaluation Model) ซึ่งหมายถึง การรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในความไม่สอดคล้องกันระหว่างส่วนประกอบแต่ละส่วนของโครงการที่เป็นจริง (Actual Program) กับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน (Standard Criterion Program) เป็นรูปแบบการประเมินโครงการในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ (Ongoing program) เพื่อการพัฒนาและประเมินโครงการไปในขณะเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อพิจารณาข้อมูลความไม่สอดคล้อง (Discrepancy information) นำไปสู่การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการขั้นตอนต่อไป
2. ดำเนินการขั้นเดิมซ้ำ หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานของโครงการ หรือวิธีการดำเนินการแล้ว
3. ดำเนินการขั้นที่ 1 ใหม่หรือ

4. ล้มเลิกหรือให้สิ้นสุดโครงการ ลักษณะการประเมินความไม่สอดคล้องกันจะประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ โครงการที่เป็นจริงและโครงการเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 2 โครงการจะประกอบด้วยส่วนย่อยๆ เป็นปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ผลผลิต ตามลำดับในการประเมินจะนำส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนตามลำดับของโครงการจริงไปเปรียบเทียบกับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน หากผลการเปรียบเทียบไม่สอดคล้องกันก็จะทำการปรับปรุงโครงการ โดยอาจปรับส่วนประกอบของโครงการเกณฑ์มาตรฐานหรือโครงการจริงในแต่ละส่วนก็ได้การปรับปรุงโครงการเกณฑ์มาตรฐานอาจเป็นเพราะเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วนสูงเกินไป หรือเป็นอุดมคติจนยากที่จะไปถึงได้ ซึ่งสามารถปรับเกณฑ์ให้ต่ำลงแต่หากคิดว่าเกณฑ์มีความเหมาะสมแล้ว ก็ควรจะปรับโครงการจริงจึงจะเหมาะสมกว่า ในแต่ละขั้นตอนของการประเมินจะใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งจะมีอยู่ 3 คำถาม คือ ทำไมถึงเกิดความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้อง แนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้คืออะไร และวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาคืออะไร ในการตอบปัญหาแต่ละข้อจะต้องพิจารณาองค์ประกอบที่จำเป็น 3 ประการ คือ เกณฑ์ข้อมูลใหม่และการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วเกิดความไม่สอดคล้องกันดังภาพ 3

ภาพ 3 ขั้นตอนในการประเมินตามแบบจำลองของโพรวัส (Provus)

ขั้นตอนของการประเมินโครงการใดๆ ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ จะผ่านขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ของการเปรียบเทียบ แต่ละขั้นตอนอาจเกี่ยวข้องกับสิ่งนำเข้า กระบวนการและผลผลิต กระบวนการเปรียบเทียบในขั้นตอนเหล่านี้ ดังนี้

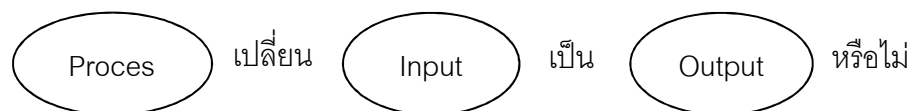
- S (Standard) = มาตรฐาน
- P (Performance) = ส่วนประกอบของโครงการหรือการปฏิบัติจริง
- C (Comparison) = การเปรียบเทียบ
- D (Discrepancy) = สารสนเทศแสดง ความไม่สอดคล้องกันช่วงห่าง (ความแตกต่าง)
- A (Alternation) = การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

การประเมินโครงการตามแบบจำลองของ Provus มีการดำเนินงานในลักษณะขั้นการพัฒนาแบบเปรียบเทียบ 4 ขั้น (Development stages of comparison) ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่วนขั้นที่ 5 เป็นการประเมินต้นทุน-กำไร เพื่อเป็นทางเลือกโครงการ ซึ่งต้องผ่านการปรับปรุงทั้ง 4 ขั้นต้นมาแล้ว และได้เกิดผลผลิตปลายทางมาแล้ว ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ (Program design) ส่วนประกอบที่จะประเมิน ก็คือแบบแผนของโครงการได้มาจากการบรรยายรายละเอียดต่างๆของโครงการ เป็นการเปรียบเทียบแบบแผนที่มีอยู่กับเกณฑ์ของแบบแผนโครงการ (program design criteria) ซึ่งประกอบด้วยรายการของส่วนประกอบโครงการ (program elements) ซึ่งครอบคลุมโครงการทางการศึกษาเป็นระบบสิ่งนำเข้าไป-ผลผลิต ที่มีลักษณะพลวัตร ซึ่งจะต้องกำหนดรายละเอียดของสิ่งนำเข้ากระบวนการผลผลิตที่จำเป็นและเพียงพอต่อแบบแผนของโครงการ จุดประสงค์ของการประเมินในขั้นที่ 1 ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบแผนโครงการและจะประเมินแบบแผนของโครงการในรูปของความครอบคลุมและความสอดคล้องคงที่ภายใน มาตรฐานในการตัดสินใจขั้นที่ 1 ก็คือ “เกณฑ์ของแบบแผน” แบบแผนที่สร้างขึ้นครั้งแรกมักจะขาดความเฉพาะเจาะจงและความสอดคล้องคงที่ภายในการประเมินขั้นที่ 1 จะเป็นกลไกช่วยให้มีการกลั่นกรองและสมเหตุสมผลมากขึ้น

ขั้นที่ 2 การดำเนินโครงการ (Program operation) แบบแผนของโครงการซึ่งเป็นส่วนประกอบการในขั้นที่ 1 กลายมาเป็นมาตรฐานที่จะใช้ตัดสินใจดำเนินการโครงการ ในการเปรียบเทียบระหว่างการดำเนินโครงการ (Program Operation) ซึ่งเป็นส่วนประกอบการ (Performance) กับแบบแผนโครงการซึ่งเป็นมาตรฐานนั้น ผู้ประเมินจะดำเนินการที่จะข้อกระทัดรัดโครงการ เป็นการพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ก่อนเปรียบเทียบกับมาตรฐานของโครงการ ถ้าหากเกิดความไม่สอดคล้อง ผู้ประเมินก็จะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการโครงการการดำเนินการในขั้นที่ 2 จะช่วยให้ความสอดคล้องระหว่างแบบแผนโครงการกับการดำเนินการตามโครงการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น เมื่อคณะทำงานเห็นว่าโครงการมีความคงตัวเพียงพอแล้วก็จะตัดสินใจดำเนินการตามขั้นที่ 3 ต่อไป

ขั้นที่ 3 กระบวนการโครงการ (Program process) ในขั้นที่เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบสาเหตุและผล (Cause and effect) เป็นครั้งแรก เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จะเปลี่ยนจากสิ่งนำเข้าไปเป็นผลผลิต และกระบวนการหรือทริทเมนต์ ที่ใช้ให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ มาตรฐานก็คือ สิ่งพยากรณ์ไว้ในแบบแผน และส่วนประกอบการ คือ ผลที่ออกมาจริงจากแต่ละช่วงของกระบวนการ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า

จุดมุ่งหมายของการประเมินขั้นที่ 3 ก็เพื่อที่จะให้ข้อมูลที่ได้จากการประมาณผลของกระบวนการในแต่ละส่วนประกอบย่อย (หรือตัวแปรทรีทเมนต์) ว่าให้ผลผลิตออกมาอย่างไร (หรือตัวแปรตาม) ในรูปฟังก์ชันของเวลา ในขั้นนี้จะมีการประเมินผลเบื้องต้น (Initial effect) ของบางส่วนของทรีทเมนต์ (Partial treatment) ทำให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผลของทรีทเมนต์กับเงื่อนไขของการทดลองเพิ่มขึ้น กิจกรรมในขั้นที่เป็นระดับย่อย พิจารณาผลผลิตย่อยเป็นสิ่งสำคัญ

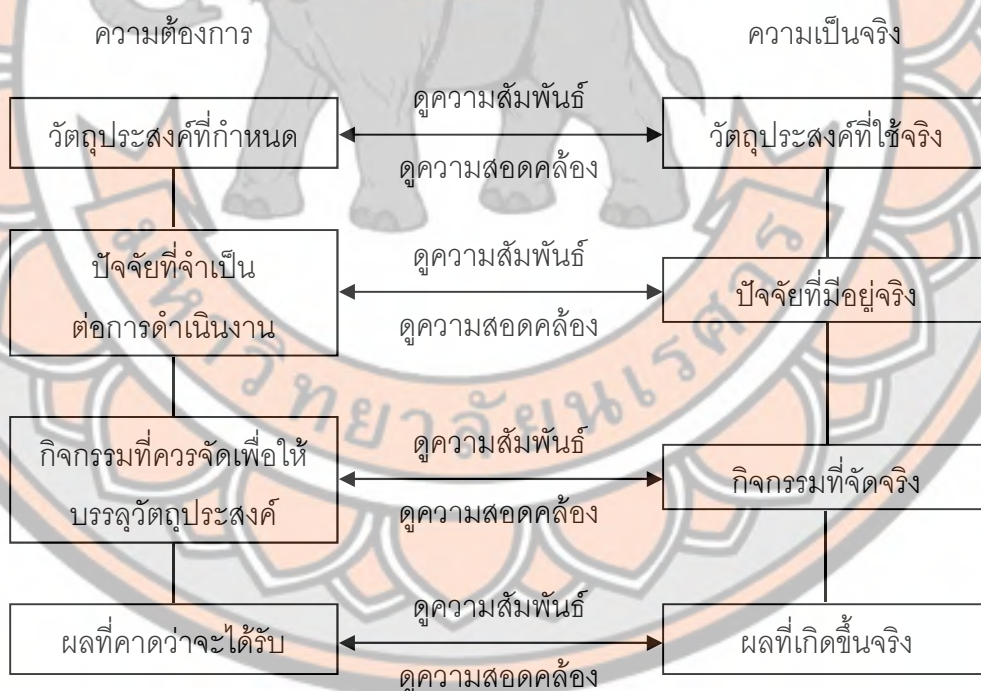
ขั้นที่ 4 ผลผลิตขั้นปลายทางของโครงการ (Program terminal product) เป็นการประเมินขั้นผลผลิตปลายทางของโครงการเพื่อตอบคำถามที่ว่า โครงการที่ดำเนินการอยู่นั้นบรรลุวัตถุประสงค์ปลายทางที่สำคัญหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลผลิตปลายทางของโครงการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจริง ซึ่งถือเป็นส่วนประกอบกับวัตถุประสงค์ปลายทาง (Terminal objective) ของโครงการ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานเป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวบยอด

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร (Cost-benefit) หลังจากที่ได้ประเมินแต่ละขั้นของโครงการแล้ว ก็สามารถวิเคราะห์ต้นทุนกำไรของทั้งโครงการได้ และเปรียบเทียบผลของการวิเคราะห์นั้น (ส่วนประกอบการ) กับผลการวิเคราะห์ต้นทุน-กำไรของโครงการอื่นที่ออกแบบให้บรรลุผลคล้ายคลึงกัน (มาตรฐาน) จุดมุ่งหมายของการเปรียบเทียบก็เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิผลสูงสุด เพื่อมุ่งจะตอบคำถามที่ว่า ทั้งสองโครงการนี้ โครงการใดสามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกันได้โดยการลงทุนน้อยที่สุด ธรรมชาติที่แท้จริงของการประเมินเป็นพลวัต (The dynamics of Evaluation) ซึ่งมีการซ้อนเกยและเกี่ยวเนื่องระหว่างขั้นตอนต่างๆ ตลอดเวลา เพราะการประเมินมิได้เพียงแต่กระตุ้นการพัฒนาโครงการเท่านั้น แต่ยังคงดำเนินการประเมินในขณะที่โครงการเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยทางปฏิบัติจริงการประเมินโครงการจะมีการวนซ้ำขั้นเดิมบ่อย ประเมินซ้ำบ่อย ซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจของผู้ดำเนินโครงการหลังจากได้สารสนเทศแสดงความไม่สอดคล้องกันจากขั้นตอนต่างๆ ถ้าหากตัดสินใจที่จะปรับปรุงโครงการ จะมีผลกระทบที่ต่อขั้นตอนการประเมินที่ตามมา โดยเฉพาะขั้นที่ 1 และ 2 จะมีโอกาสปรับปรุงโครงการได้มาก เพราะปัญหาของความไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องคงที่ภายใน การประเมินบางขั้นเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน วงใหญ่แทนขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 กระทำขึ้นในขอบเขตของงานขั้นที่ 1 งานขั้นที่ 2 ดำเนินควบคู่ไปกับการตรวจสอบขั้นที่ 1, 2 และ 3 และทำงานขั้นที่ 5 โดยได้ผลจากขั้นที่ 4 และซ้อนเกยในช่วงเวลาที่กระทำการประเมินขั้นที่ 4 ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการประเมินเป็นพลวัต

และดำเนินขั้นต่อไป มา มีใช้เป็นการดำเนินการของโครงการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงการด้วย เป็นกระบวนการที่ยาวนานและซับซ้อนแต่ก็คุ้มค่าเมื่อสามารถพัฒนาโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพสูงได้ โดยการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจแก่ผู้ดำเนินโครงการอย่างครอบคลุม

6.3 รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin)

รูปแบบ UCLA Center for the Study of Evaluation (CSE) (Alkin, 1996 อ้างอิงใน เพียงแข ภูผายาง, 2554, หน้า 46) ซึ่งได้อธิบายความหมายของการประเมินแบบ CSE ว่า หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การเลือกข่าวสารที่เหมาะสม รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ได้พิจารณาเลือกตามความเหมาะสม หลักการประเมินโดยทั่วไป คือ การพิจารณาเปรียบเทียบสิ่งที่มีความต้องการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงมีความแตกต่างจากสิ่งที่มีความต้องการมาก จะต้องหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร โครงการบกพร่องตรงไหน ดังภาพ 4

ภาพ 4 หลักการประเมินของอัลคิน (Alkin)

จากภาพ 4 ดูความสอดคล้อง โดยพิจารณาความสัมพันธ์ภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นอยู่จริง โดยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างโครงการเกณฑ์กับความต้องการ ความเป็นจริงวัตถุประสงค์ที่กำหนด วัตถุประสงค์ที่ใช้จริง บัณฑิตโครงการจริง หรือโครงการที่ได้รับอนุมัติกับการนำโครงการไปปฏิบัติจริง การจะปรับปรุงโครงการได้จะต้องทราบว่า การมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างโครงการกับการปฏิบัติจริงนั้นมีมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

จากการศึกษารูปแบบการของสต๊อฟเฟิลเปิม โพรวิสต์ และอัลคิน จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประเมินทั้ง 3 รูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนของการประเมินโครงการที่มีองค์ประกอบร่วมกันคือ บัณฑิตนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ผู้ประเมินเห็นว่าโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากความต้องการของโรงเรียน และได้ดำเนินโครงการสิ้นสุดรอบปีแล้ว เป็นการเก็บข้อมูลย้อนหลัง จึงประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ โดยประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านบัณฑิตนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้วางแผนพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความหมายและความสำคัญของการบริหารโครงการ

1. ความหมายของการบริหารโครงการ

เดวิด ค्लीแลนด์ และวิลเลียม คิง (David Cleland and William King, 1983, p.188) ได้ให้ความหมายว่า “การบริหารโครงการเป็นการจัดการที่ต้องการให้ความสำคัญและความสนใจเป็นพิเศษกับการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ซ้ำ เพื่อจุดประสงค์ในการบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

ฮาร์วี เมย์เลอร์ (Harvey Mayloy, 1999, p.6) บอกว่า “การบริหารโครงการเกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวกและการควบคุม เพื่อที่จะมุ่งใจให้พนักงานใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า

รัตนา สายคณิต (2546, หน้า 34) เห็นว่า การบริหารโครงการ คือการทำหน้าที่ต่างๆ ทางด้านบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน และการควบคุมการใช้ทรัพยากรโครงการ เพื่อให้โครงการดำเนินไปได้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2546, หน้า 9) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโครงการเป็นการบูรณาการหลักการจัดการเพื่อกำหนดกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้จัดการจะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องการจัดการเป็นอย่างดี

วิสูตร จิระดำเกิง (2550, หน้า 6) ได้ให้ความหมายว่า การประสมประสานทรัพยากร ในการดำเนินการของโครงการ โดยจะต้องมีการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากร มนุษย์ การอำนวยความสะดวก และการควบคุมภายใต้บริบทของโครงการเพื่อความสำเร็จผลตามที่ต้องการ โดย “ทรัพยากร” ในที่นี้หมายถึง บุคลากร รวมถึงความเชี่ยวชาญและความสามารถที่มีอยู่ ความร่วมมือของทีมงาน เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนข้อมูล ระบบงาน เทคนิค เงินทุนและเวลา

สรุปได้ว่า การบริหารโครงการ คือ ความพยายามในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ผ่านกระบวนการทำงานที่เป็นเอกภาพ โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับงานต่างๆ และการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารโครงการต้องนิยามวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ทั้งในเรื่อง ขอบเขตของงาน ตารางเวลาที่ต้องทำให้แล้วเสร็จ และต้นทุนที่ต้องใช้ทั้งหมด ความรับผิดชอบของผู้จัดการโครงการ คือ การทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผลสำเร็จและผลลัพธ์ของงานสำเร็จ อย่างมีคุณภาพภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนด

2. ความสำคัญของการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการมีความสำคัญต่อองค์การหลายประการด้วยกัน อันได้แก่

2.1. องค์การสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ดังได้กล่าวแล้วว่า การบริหารโครงการเป็นแนวคิดทางการบริหารแนวคิดหนึ่งที่ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อต้องการให้องค์การปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะกับงานที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น งานที่มีลักษณะเสี่ยง ใช้ระยะเวลาไม่นานนัก มีความสลับซับซ้อน ต้องใช้เทคโนโลยีสูง เป็นต้น จึงได้มีการนำแนวคิดการบริหารโครงการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลตามต้องการ ซึ่งแนวคิด การจัดการแบบดั้งเดิมไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมได้ดีเท่ากับแนวคิด การบริหารโครงการ

2.2 เกิดความคล่องตัวในการทำงาน คนที่ปฏิบัติงานในลักษณะงานแบบโครงการจะมีระยะเวลาในการทำงานที่กำหนดไว้แน่นอน จะล่าช้าแบบขององค์การระบบราชการมิได้ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความกระตือรือร้นและคำนึงถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานเป็นสำคัญ

2.3 ก่อให้เกิดการประสานงานที่รวดเร็ว การใช้บุคคลจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้การประสานงานและความร่วมมือเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ช่วยขจัด ปัญหาของการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ของแต่ละหน่วยงาน ออกไป

2.4 ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจและรับผิดชอบในผลงาน คนสามารถใช้ความสามารถของตนเองมากกว่าการทำงานในองค์การระบบราชการ ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจในผลสำเร็จอันเกิดจากการปฏิบัติงานและมีขวัญกำลังใจในการทำงานต่อไป นอกจากนี้เมื่อบุคคลจากหน่วยงานต่างๆ ได้รับการไว้วางใจให้เข้าร่วมเป็นที่งานโครงการ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในการที่จะทำงานที่ได้รับมอบให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในฐานะเป็นสมาชิกของทีมงาน

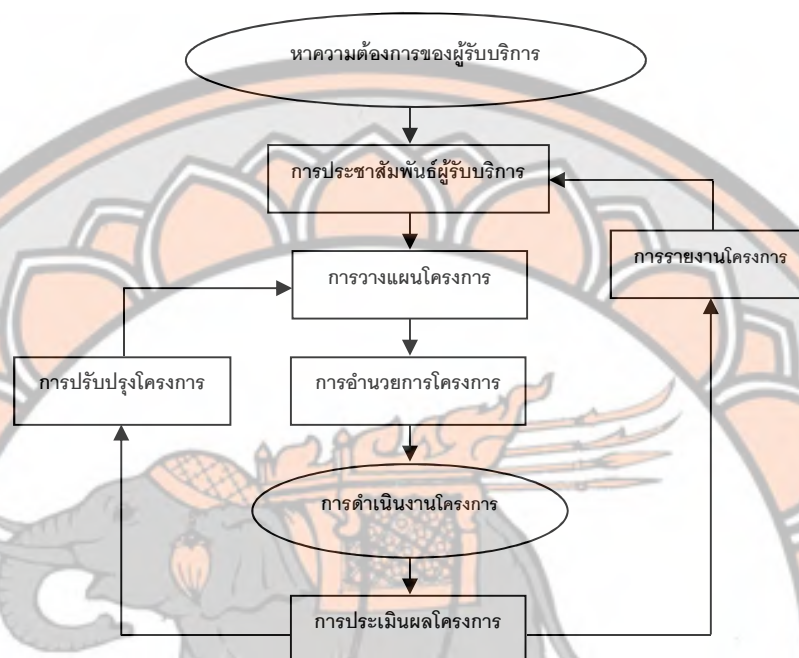
2.5 ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการมีลักษณะงานที่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการโครงการมักจะมาจากการสนับสนุนของหน่วยงานตามหน้าที่ซึ่งเท่ากับมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโครงการกับหน่วยงานตามหน้าที่ นอกจากนั้นแล้ว เมื่อโครงการสิ้นสุดลง ทรัพยากรต่างๆ ก็สามารถโยกย้ายกลับหน่วยงานเดิมหรือย้ายไปดำเนินการในโครงการใหม่ จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและมีการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.6 องค์การสามารถตอบสนองของความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น การบริหารโครงการจะทำให้้องค์การสามารถดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์เพิ่มขึ้น องค์การจึงสามารถตอบสนองของความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น เช่น โครงการการสร้างงานในชนบทของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลใช้กลไกปกติที่มีอยู่อาจจะไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนในชนบทในหน้าแล้งให้มีงานทำได้ แต่ถ้าใช้วิธีการบริหารโครงการจะสามารถช่วยเหลือประชาชนในชนบทให้มีงานทำในหน้าแล้งได้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

3. กระบวนการของการบริหารโครงการ

โครงการมีลักษณะพิเศษที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน มีลักษณะเป็นงานชั่วคราว มีเวลาเสร็จสิ้นแน่นอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการดำเนินการที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด จึงสามารถจัดทำกำหนดการดำเนินการได้จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โครงการก็เหมือนกับสิ่งมีชีวิต มีการเกิด มีการเจริญเติบโต มีการดำรงอยู่ และมีการยุติลงเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้บริหารจึงสามารถใช้ลักษณะพิเศษของวงจรชีวิตของโครงการดังกล่าว มากำหนดเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารโครงการ

ชาร์ล มาร์ติน (Charles, C. Martin, 1976, pp.9-10) ได้กำหนดกระบวนการบริหารโครงการ ดังภาพ 5

ภาพ 5 แสดงกระบวนการบริหารโครงการของมาร์ติน (Martin)

ที่มา: กกล้า ทองขาว และคณะ (2552)

จากภาพ 4 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความต้องการของผู้รับบริการ (Customer Requirements) เป็นขั้นแรกที่จะต้องหาว่า ความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการคืออะไร เพื่อจะได้นำมากำหนดโครงการ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ได้ถูกต้อง
2. การประชาสัมพันธ์ผู้รับบริการ (Customer Liason) จะต้องมีการติดต่อกับผู้รับบริการ โดยจะต้องมีการกำหนดในลักษณะเบื้องต้นว่า ลักษณะของโครงการเป็นอย่างไร อะไรคือผลผลิตขั้นสุดท้าย เงินทุนจะต้องใช้เท่าไร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับโครงการ
3. การวางแผนโครงการ (Project Planning) ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้น คือ
 - 3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ ผลผลิตขั้นสุดท้าย เกณฑ์การตัดสินใจ ข้อจำกัด รวมถึงทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำเนินการตามโครงการ

3.2 แตรายละเอียดโครงการออกเป็นงานที่จะต้องทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.3 การกำหนดแผนปฏิบัติการในรายละเอียด

4. การอำนวยการโครงการ (Project Directing) จะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารโครงการหรือผู้จัดการโครงการ ซึ่งผู้จัดการโครงการควรจะต้องมีอำนาจหน้าที่อำนวยการโครงการอย่างเพียงพอ เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จและมีผลประสิทธิภาพ

5. การจัดการโครงการ (Project Execution) หลังจากได้มีการวางแผนโครงการแล้ว ก็จะต้องกำหนดงานต่างๆ เพื่อจะกำหนดบุคคลหรือหน่วยงานให้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานตามโครงการ ภายใต้เงื่อนไขด้านเวลา งบประมาณ และลักษณะงาน

6. การประเมินผลโครงการ (Project Evaluation) เพื่อดูความสำเร็จของโครงการ โดยเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์กับผลงานที่เกิดขึ้นจริง มีการระบุสิ่งที่เบี่ยงไปจากสิ่งที่ต้องการ

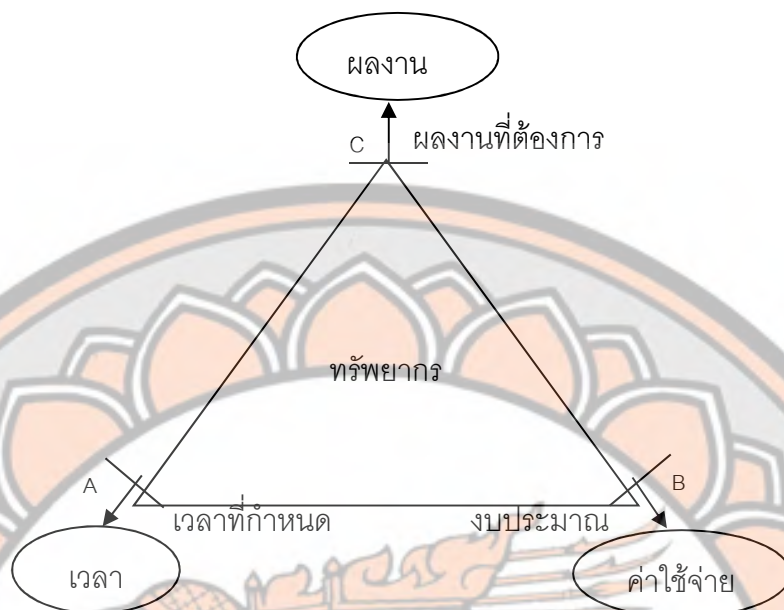
7. การปรับปรุงโครงการ (Reprogramming) หลังจากที่ได้มีการประเมินผลแล้ว จะมีการปรุงโครงการไม่ว่าจะเป็นแผนงาน ทรัพยากรที่ต้องใช้หรือปรับวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่ต้องการ

8. การรายงานโครงการ (Project Reporting) จะต้องมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและโดยทางวาจา เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับโครงการอื่นต่อไป

4. วัตถุประสงค์การบริหารโครงการ

การดำเนินการในปัจจุบันต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาและค่อนข้างรวดเร็วทั้งจากภายในและจากภายนอกองค์กร ซึ่งในอดีตแล้วเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้บริหารมักจะแก้ปัญหาขององค์กรโดยวิธีต่างๆ โดยอาศัยแนวทางต่างๆ เช่น พยายามลดต้นทุนค่าใช้จ่าย กำหนดมาตรฐานการทำงานของแต่ละตำแหน่งต่างๆ ให้สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงกดดันให้ผู้บริหารระดับต่างๆ และพนักงานในองค์กรให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้นโดยใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด แต่ในสภาพปัจจุบันและอนาคตที่มีความแตกต่างอย่างมาก วิธีการแก้ปัญหาในอดีตโดยอาศัยมาตรการต่างๆ เช่น การลดกำลังคน การนำเครื่องจักรแบบใหม่มาใช้ การลงทุนเพียงลำพัง เป็นต้น บางครั้งไม่ใช่เป็นคำตอบที่ดีที่สุด แต่น่าจะมีทางเลือกอื่นอีกในการแก้ปัญหาในรูปของโครงการ จึงต้องมีการบริหารโครงการเพื่อให้สำเร็จผลตามต้องการ

สำหรับวัตถุประสงค์ของการบริหารโครงการ คือการบริหารให้บรรลุผลสำเร็จ คือตรงตามกำหนดเวลาภายในวงเงินงบประมาณ ได้ผลงานตามต้องการ กล่าวคือ ให้อยู่ภายในกรอบของสามเหลี่ยม ABC ในภาพ 6

ภาพ 6 แสดงวัตถุประสงค์ของการบริหารโครงการ

ที่มา: กล้า ทองขาว และคณะ (2552)

จากภาพ 6 อธิบายได้ว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารโครงการแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ โครงการสำเร็จตามเวลาที่กำหนด (A) ใช้งบประมาณตามที่กำหนด (B) และได้ผลงานตรงตามที่ระบุไว้ (C) กล่าวคือภายในกรอบของสามเหลี่ยม ABC เป็นเกณฑ์ประเมินความสำเร็จของการบริหารโครงการโดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้ดำเนินการ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และผลงานของโครงการว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้อยู่ในกรอบ ABC

ในบางครั้งการดำเนินการต่างๆ อาจจะต้องตัดสินใจเลือกเพราะสภาพการณ์มักจะเปลี่ยนแปลงหรืออาจจะมีควมสลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเสี่ยงสูงซึ่งอาจส่งผลให้การบริหารโครงการไม่สามารถบรรลุผลได้ครบตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการได้ เช่น ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นจนทำให้วงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ได้ หรืออาจจะต้องเร่งการดำเนินการให้เร็วมากขึ้นโดยมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น หรือการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณจนทำให้ผลงานไม่ตรงตามมาตรฐานที่ต้องการได้ เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารโครงการจึงอาจจะต้องมีภาวะการตัดสินใจแบบ Dilemma คือ จะต้องเลือกหรือให้น้ำหนักกว่าจะต้องการได้วัตถุประสงค์ใด แล้วยอมสละหรือสูญเสียวัตถุประสงค์ข้ออื่นไปบ้างเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการจนแล้วเสร็จ

5. ประโยชน์ของการบริหารโครงการ

โดยทั่วไปการนำการบริหารโครงการมาใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ประการ ดังนี้ (Taylor and Watling, 1979 อ้างอิงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2546, หน้า 14-15)

5.1 ประโยชน์ต่อองค์กร ในกรณีที่งานขององค์กรมีลักษณะซับซ้อน งานขององค์กรที่ดำเนินการโดยให้ผู้ให้บริการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดลักษณะผลิตภัณฑ์ หรืองานที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาทำงานด้านเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ระบบชิปนาฬิกา ระบบโรงงาน ระบบคอมพิวเตอร์ การสร้างสะพาน ระบบการควบคุมน้ำท่วม การช่วยเหลือคนพิการ การพลังงาน ระบบเทคโนโลยีขั้นสูง การกลั่นน้ำมัน การทำเหมือง การติดตั้งระบบควบคุมการต่อเรือ เป็นต้น งานเหล่านี้ต้องอาศัยการประสานงานข้ามหน้าที่ความรับผิดชอบค่อนข้างมาก จึงควรใช้การบริหารโครงการ โครงการที่แตกต่างกันอาจจะต้องประสานงานมากน้อยแตกต่างกันไป เนื่องจากโครงการต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายๆ หน่วยภายในองค์กร โดยอาศัยการประสานงานและความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคภายใต้ความรับผิดชอบของผู้บริหารโครงการ

5.2 ประโยชน์ต่อบุคคล ความรู้ด้านเทคนิคที่บุคคลได้รับจากการบริหารโครงการ เป็นประโยชน์ต่อผู้ซึ่งเข้าใจเทคนิคนั้นๆ เพราะความรู้ด้านเทคนิคในการบริหารโครงการทำให้ผู้ซึ่งเข้าใจเทคนิคนั้นๆ มีความรู้มากกว่าบุคคลอื่นและสามารถมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นได้ โดยทั่วไปการบริหารงานจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ความสามารถด้านการจัดการ การปฏิบัติต่อบุคคลอื่นและเทคนิคการจัดการ ปัจจัย 2 ประการแรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจในสภาพการณ์และความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมทั้งความต้องการที่จะเข้าใจบุคคลอื่น ขณะที่เทคนิคการจัดการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การใช้เทคนิคดังกล่าวจะทำให้ผู้บริหารรับทราบข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับโครงการและระบบการบริหารโครงการ โดยเฉพาะทราบประเด็นสำคัญๆ ที่ควรจะเข้าใจในการบริหารคน

5.3 ประโยชน์ต่อผู้ให้บริการ/ผู้รับบริการ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการ/ผู้รับบริการในการบริหารโครงการเป็นผลดีหลายประการ สำหรับโครงการที่มีขนาดใหญ่ มีต้นทุนสูงและมีลักษณะซับซ้อนมาก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการ/ผู้รับบริการมักจะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และอาจจะติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้นเมื่อโครงการดำเนินไประยะหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าภาระหน้าที่ของผู้ให้บริการเป็นไปในแนวทางเดียวกันและทำให้ทราบว่าผู้ให้บริการคนใดมีหน้าที่อธิบายข้อสงสัยให้แก่ผู้ให้บริการ นอกจากนี้เมื่อต้องทำการตัดสินใจอาจจะตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ผู้ให้บริการจะรู้สึกที่ผู้ให้บริการสนใจตัวเขาและปัญหาของเขาด้วย เพราะเป็นการติดต่อแบบ

เผชิญหน้ากัน เมื่อผู้บริหารโครงการเองสามารถติดต่อและเข้าถึงฝ่ายต่างๆ ในองค์กรโดยตรง ย่อมทำให้งานของโครงการประสบความสำเร็จอย่างสูง ผู้ใช้บริการจะรู้สึกพึงพอใจ และได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ

แนวคิด ทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA)

หลักการของวงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง ถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้ประเมินได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิ่งและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ดังนี้

เดมมิ่ง (Deming in My coted, 2004 อ้างอิงใน สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2552, หน้า 21) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2545, หน้า 43-47) กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้

ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการวางแผน เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่นๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้นๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้นๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เหมาะสมด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ
3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาดถ้าความล้มเหลวจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

- 4.1 ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง
- 4.2 การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
- 4.3 การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
- 4.4 ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
- 4.5 ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป

ปรีทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์ (2545, หน้า 53-54) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ (PDCA : plan do check act) คือ องค์ประกอบหลักของวงจรการจัดการ ดังภาพ 7

ภาพ 7 แสดงวงจรการจัดการ

ที่มา: ปรีทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์ (2545)

คำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการดำเนินการนั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 1 รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ 1 ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่าง จุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่จะลงมือปฏิบัตินั้นเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริงๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

1. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไข แล้วดูว่าสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันที ให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

2. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีกำหนดการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหมายโดยปัจจัยภายนอกอื่นๆ หรือไม่

3. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนดูว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

จากการสังเคราะห์เอกสารสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ และขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนางาน พัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พีรภรณ์ บุญเพลิง (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวชี้วัดจะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ร่วมความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 7 ด้าน มีค่าเป็นบวกมีขนาด ตั้งแต่ .791 ถึง .946 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคคล ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านงานงบประมาณ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .946, .942, .920, .906, .903, .879 และ .791 ตามลำดับ จากน้ำหนักดังกล่าวแสดงว่าตัวบ่งชี้ร่วมความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากองค์ประกอบ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน, ด้านงานบริหารทั่วไป, ด้านงานวิชาการ, ด้านงานบุคคล, ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านงานงบประมาณ ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบตัวบ่งชี้ร่วมความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 89.50, 88.80, 84.70, 82, 81.50, 77.20 และ 62.60 ตามลำดับ

ไพโรจน์ ศรีแก้ว (2551) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวัดสังฆวิถีสอบว่า 1) ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ พบว่าสภาพการดำเนินงาน บริหารจัดการ และหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ถือว่าไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ปัจจัยและความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากร และ สื่อ วัสดุ มีความพร้อมเป็นไปตามที่เกณฑ์กำหนด 3) ด้านกระบวนการ พบว่า ทุกขั้นตอน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 4) ด้านผลผลิต ของโครงการพบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

กมลทิพย์ หนูพล (2552) ได้ทำการประเมินโครงการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง (ชีววิถีที่บ้านเกียรติ) โรงเรียนบ้านเกียรติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ผลการประเมินพบว่า 1) สภาวะแวดล้อมของโครงการมีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ปัจจัยเบื้องต้นมีความเหมาะสมในระดับมาก 3) กระบวนการของโครงการมีประสิทธิภาพในระดับมาก 4) ผลผลิตของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจำแนกเป็นรายวัตถุประสงค์เรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการประหยัดและการออมทรัพย์ ค่าเฉลี่ย 4.25 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.94 นักเรียนมีความรู้ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.93 นักเรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการและทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ย 3.91 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการปลูกพืชสวนครัว ค่าเฉลี่ย 3.83 5) ความพึงพอใจของครูต่อผลผลิตของโครงการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.51 ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรขอความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินโครงการให้มากขึ้น

ธวัชชัย วรปัสสุ (2552) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทรา บั๊กกระโถ (2552) ได้ทำการศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจเป็นรายด้าน คือ ด้านความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับเจตคติที่มีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ คือ กระบวนการเรียนการสอนของครู ควรมีเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจง่าย สนุกสนาน ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และควรมีสื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม ควรมีตัวอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในเรื่องการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

กัญญา ลาดปะละ (2553) ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินงาน
- 2) ประเมินกระบวนการดำเนินงาน และ
- 3) ประเมินผลผลิต ของโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปางเขต 1

ผลการประเมินโครงการพบว่า 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารและครูเห็นว่าเป็นความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มินิโบายบาย แผนปฏิบัติงาน ประจำปีที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา 2) ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้บริหารและครูเห็นว่าโครงการมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริมการเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน และ 3) ด้านผลผลิต ผู้บริหารและครูเห็นว่าเป็นความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ส่วนผู้เรียนเห็นว่าเป็นความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลการประเมินทั้ง 3 ด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ในครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประเมิน
(Evaluation Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการประเมิน

การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่สถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ โดยได้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ
ประเมิน 3 ด้าน ดังนี้ ปัจจัยป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณวัสดุ
อุปกรณ์ และความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร และสถานที่
2. ด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผนการ
ดำเนินงาน ความร่วมมือของผู้รับผิดชอบกิจกรรม ความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม
3. ด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบการประเมิน ดังนี้

วัตถุประสงค์ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์
1. ประเมินด้านปัจจัย นำเข้า (Input)	ความเพียงพอ 1.1 งบประมาณ 1.2 วัสดุ/อุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสม 1.3 บุคลากร 1.4 สถานที่	<ul style="list-style-type: none"> - ครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ - ครูหัวหน้ากิจกรรม ม่วงขาวสดีไฟเฝ้าใจกรออม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 1 ตอนที่ 2) 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ สรุปความ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหลักฐานแสดงความเพียงพอในการใช้งบประมาณ, วัสดุ/อุปกรณ์ และมีหลักฐานแสดงความเพียงพอและความเหมาะสมในการใช้บุคลากร และสถานที่
2. ประเมิน ด้านกระบวนการ (Process)	2.1 ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน 2.2 ความร่วมมือของผู้รับผิดชอบกิจกรรมมีความเหมาะสม 2.3 ความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้ 2.3.1 กิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2.3.2 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ 2.3.3 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว	<ul style="list-style-type: none"> - ครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ - ครูหัวหน้ากิจกรรม ม่วงขาวสดีไฟเฝ้าใจกรออม - ครูที่เข้าร่วมกิจกรรม - ครูที่เข้าร่วมกิจกรรม - นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 1 ตอนที่ 3) - แบบสอบถาม (ชุดที่ 2 ตอนที่ 2) - แบบสอบถาม (ชุดที่ 2 ตอนที่ 2) - แบบสอบถาม (ชุดที่ 3 ตอนที่ 2) 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ สรุปความ - \bar{X} - S.D - \bar{X} - S.D. 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหลักฐานแสดงความเหมาะสม - $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1 - $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1

วัตถุประสงค์ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์
2. ประเมิน ด้านกระบวนการ (Process) (ต่อ)	2.3.4 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา 2.3.5 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย 2.3.6 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง 2.3.7 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน 2.3.8 กิจกรรมสำรวจตลาดใส่ใจการหอม	- ครูที่เข้าร่วมกิจกรรม - นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม	- แบบสอบถาม (ชุดที่ 2 ตอนที่ 2) - แบบสอบถาม (ชุดที่ 3 ตอนที่ 2)	- \bar{X} - S.D.	- $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1
3. ประเมิน ด้านผลผลิต (Product)	3.1 มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน 3.2 นักเรียนสามารถจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	- หัวหน้างานวิชาการ - นักเรียน	- แบบประเมิน แผนฯ (ชุดที่ 5) - แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 6 ตอนที่ 2) - แบบสอบถาม (ชุดที่ 3 ตอนที่ 3) - แบบทดสอบ (ชุดที่ 4)	- ค่าร้อยละ - วิเคราะห์ สรุปความ - \bar{X} - S.D. - ค่าร้อยละ	- มีจำนวนครูร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน - มีหลักฐานแสดงผลการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน - $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1 - มีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนทดสอบ

วัตถุประสงค์ การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	เกณฑ์
3. ประเมิน ด้านผลผลิต (Product) (ต่อ)	3.3 นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- นักเรียน	- แบบวัด คุณลักษณะ ความพอเพียง (ชุดที่ 3 ตอนที่ 4)	- \bar{X} - S.D	- $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1
	3.4 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	- นักเรียน	- แบบวัดเจตคติ (ชุดที่ 3 ตอนที่ 5)	- \bar{X} - S.D	- $\bar{X} \geq 3.5$ - S.D. ≤ 1
	3.5 มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	- สถานที่ที่เป็นแหล่ง เรียนรู้	- บันทึก ภาพถ่าย	- ความถี่	- มีหลักฐานแสดงถึงมีแหล่ง เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง อย่างน้อย 1 แหล่งเรียนรู้

ตำแหน่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล โดยการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

1.1 ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ จำนวน 62 คน แบ่งตามฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1.1.1 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1 จำนวน 11 คน

1.1.2 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2 จำนวน 9 คน

1.1.3 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3 จำนวน 11 คน

1.1.4 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4 จำนวน 9 คน

1.1.5 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5 จำนวน 11 คน

1.1.6 ครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6 จำนวน 11 คน

ในจำนวนครูที่เข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ จำนวน 62 คนนี้ ยังได้รับมอบหมายหน้าที่พิเศษ ดังนี้

1.1.7 ครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ จำนวน 6 คน

1.1.8 ครูหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม จำนวน 1 คน

1.1.9 ครูในกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม จำนวน 15 คน

1.1.10 ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน

1.2 นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม จำนวน 15 คน

2. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาร์โย มาเนนีที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 คน ตามวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มประชากร
	E	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

แทนค่าตามสูตร

$$n = \frac{1,429}{1 + 1,429(0.05)^2}$$

$$n = 312$$

2.1 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 1,429 คน ได้สัดส่วน ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้องเรียนร้อยละ 22

2.2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังรายละเอียดตามตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ห้อง	ระดับชั้น											
	ม.1		ม.2		ม.3		ม.4		ม.5		ม.6	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ห้อง 1	35	8	43	9	38	8	41	9	41	9	45	10
ห้อง 2	42	9	41	9	45	10	45	10	38	8	43	9
ห้อง 3	43	9	36	8	46	10	46	10	38	9	44	10
ห้อง 4	43	9	37	8	45	10	43	9	41	9	44	10
ห้อง 5	42	9	29	6	41	9	47	10	34	7	38	8
ห้อง 6	43	9	21	6	41	9	-	-	29	7	32	7
ห้อง 7	28	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	276	59	207	46	256	56	222	48	222	49	246	54
	รวมกลุ่มตัวอย่าง											312

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ บันทึกภาพถ่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ และครูหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใส ใฝ่ใจการออม เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ตอนที่ 3 รายการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ (Process)

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูกิจกรรมฐานการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบประเมินด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) สำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 – 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมมวงขาวสดใสใฝ่ใจการออม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) สำหรับนักเรียน เป็นแบบทดสอบแบบจับคู่ จำนวน 27 ข้อ คะแนนเต็ม 27 คะแนน

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับหัวหน้างานวิชาการ

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับครูหัวหน้างานวิชาการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ด้านผลผลิต (Product)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตประเด็นในการสัมภาษณ์
- 1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง
- 1.4 นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
- 1.5 แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบความถูกต้อง
- 1.6 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก

- 1.7 นำแบบสัมภาษณ์จัดพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสอบถาม และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 2.1 ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ
- 2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร
- 2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหา
- 2.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม (IOC) โดยการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยาม

- 2.5 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.60 – 1.00 ดังตารางในภาคผนวก ง

- 2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปจัดพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ศึกษา नियาม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สํารวจพฤติกรรมหรือตัวบ่งชี้ที่แสดงออกถึงพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

3.3 เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามของพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งรูปแบบของเครื่องมือเป็นแบบจับคู่ ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้กำหนดพฤติกรรมทั้งทางบวก และทางลบ ได้ข้อคำถามสำหรับวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 32 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

3.5 นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องเหมาะสมและประเมิณความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับนิยามของการวัด โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 เลือกข้อคำถามของแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.80 – 1.00 ดังตารางในภาคผนวก ง ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนคณิตพิทยาคมที่ผ่านการเรียนเรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว จำนวน 30 คน ตรวจสอบให้คะแนนโดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 คำตอบในข้อเดียวกัน ให้ 0 คะแนน

3.7 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 - 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.27 - 0.77 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -0.02 - 0.75 ดังตารางในภาคผนวก จ คัดเลือกแบบทดสอบได้จำนวน 27 ข้อ แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

3.8 นำแบบทดสอบจัดพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง

4.1 ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะความพอเพียง ด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

4.2 ศึกษาเครื่องมือวัดคุณลักษณะความพอเพียงของปราณี เข็มวงษ์ (2553) แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการ ได้ข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ

4.3 นำแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก

4.4 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อ ดังตารางในภาคผนวก ง แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนศรีพิทยาคม จำนวน 30 คน

4.5 ลักษณะของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้นักเรียนเลือกข้อพฤติกรรมที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมตรงหรือใกล้เคียงกับตัวนักเรียนมากที่สุดมากที่สุด หมายถึงมีพฤติกรรมตรงหรือใกล้เคียงกับตัวนักเรียนมากที่สุด

ปานกลาง หมายถึง มีพฤติกรรมตรงหรือใกล้เคียงกับตัวนักเรียนปานกลาง

น้อย หมายถึง มีพฤติกรรมตรงหรือใกล้เคียงกับตัวนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมตรงหรือใกล้เคียงกับตัวนักเรียนน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง มีดังนี้

4.5.1 พฤติกรรมที่มีความหมายในด้านบวกให้ค่าคะแนน ดังนี้

มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

มาก เท่ากับ 4 คะแนน

ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

4.5.2 พฤติกรรมที่มีความหมายในด้านลบให้ค่าคะแนน ดังนี้

มากที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

มาก เท่ากับ 2 คะแนน

ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย เท่ากับ 4 คะแนน

น้อยที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

4.6 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.13 - 0.70 ดังตารางในภาคผนวก ข คัดเลือกข้อคำถามได้จำนวน 16 ข้อ แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

4.7 นำแบบสอวัตต์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปจัดพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. แบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1 ศึกษาเครื่องมือวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของจันทรา ปักการะโต (2552) แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการ ได้ข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ

5.2 นำแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก

5.3 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.80 – 1.00 ดังตารางในภาคผนวก ง แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนคนทีพิทยาคม จำนวน 30 คน

5.4 ตรวจสอบให้คะแนน โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

5.4.1 ข้อคำถามที่มีความหมายในด้านบวกให้ค่าคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 5 คะแนน

เห็นด้วย เท่ากับ 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ เท่ากับ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย เท่ากับ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน

5.4.2 ข้อคำถามที่มีความหมายในด้านลบให้ค่าคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 1 คะแนน

เห็นด้วย เท่ากับ 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5 คะแนน

5.5 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.08 - 0.58 คัดเลือกข้อคำถามได้จำนวน 12 ข้อ ดังตารางในภาคผนวก ข แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

5.6 นำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปจัดพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ผู้ประเมินนัดแนะหัวหน้าฐานการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมมุ่งชาวสดใส่ใฝ่ใจการออม และหัวหน้างานวิชาการ ดำเนินการสัมภาษณ์และเขียนแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมอบให้หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้ประเมิน แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติ ผู้ประเมินอธิบายวิธีการตอบให้กรรมการคุมสอบฟังจนเข้าใจ แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม และแบบสอบถามสำหรับครูแจกและเก็บคืนทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์การสัมภาษณ์สรุปเป็นความเรียง
2. เปลี่ยนข้อคำถามเชิงลบในแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ให้เป็นข้อคำถามเชิงบวก

3. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

- 3.1 คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด/
มีคุณลักษณะความพอเพียงมากที่สุด/
มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

- 3.2 คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก/
มีคุณลักษณะความพอเพียงมาก/
มีเจตคติอยู่ในระดับมาก
- 3.3 คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง/
มีคุณลักษณะความพอเพียงปานกลาง/
มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.4 คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย/
มีคุณลักษณะความพอเพียงน้อย/
มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย
- 3.5 คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด/
มีคุณลักษณะความพอเพียงน้อยที่สุด/
มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. เกณฑ์การพิจารณาผลการประเมินโครงการ $\bar{x} \geq 3.5$ และ $S.D \leq 1.00$
5. วิเคราะห์แบบทดสอบนำคะแนนเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ลัวิน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 73)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	Σ	แทน	ผลรวม

4. ค่าความยาก (P) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 159)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ดัชนีความยากของข้อสอบ
	R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบนั้นได้ถูกต้อง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบทั้งหมด

5. ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หาค่าอำนาจจำแนกแบบ Item Total Correlation คำนวณได้จากสูตร (ปกรณัม ประจันบาน, 2552, หน้า 176)

$$r = \frac{n\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n\sum X^2 - (\sum X)^2][n\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน
	Y	แทน	คะแนนรวมทั้งฉบับที่หักออกด้วยคะแนนในข้อนั้นแล้ว

เกณฑ์อำนาจจำแนกที่ยอมรับได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป

6. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method) จากสูตรของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

$$\alpha = 1 - \frac{k}{k-1} \left(\frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
K	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบทดสอบแต่ละข้อ
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

7. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สูตร KR.20 ตามวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Procedure) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552, หน้า 170)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
N	แทน	จำนวนข้อคำถาม
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
P	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ
Q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดแต่ละข้อ ($q=1-p$)

เกณฑ์การพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นควรมีค่าใกล้ 1 จึงจะถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบและได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากร และสถานที่

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม และความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input)

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และสถานที่

1.1 ด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจ การออม ในภาพรวมพบว่างบประมาณมีไม่เพียงพอทุกฐานการเรียนรู้ เพราะกิจกรรมฐานการเรียนรู้ในแต่ละฐานมีกิจกรรมไม่เหมือนกัน ต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย การแก้ไขคือ ขอความอนุเคราะห์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์ โดยงบประมาณจะได้มาจากต้นสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)และจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ดังคำกล่าว

“...งบประมาณไม่พอหรอก ต้องซื้ออุปกรณ์เยอะ พวกจอบ เสียม ท่อน้ำ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

“...ยังมีฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมก็ไม่เหมือนกัน การบริหารจัดการและวัสดุอุปกรณ์ก็ต้องเพิ่มมากขึ้น งบประมาณก็ต้องมากขึ้น ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4)

“...งบประมาณที่เริ่มต้นโครงการ ได้มาจากงบประมาณของต้นสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1)

“...และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6)

แต่อย่างไรก็ตามกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมนั้น งบประมาณมีความเพียงพอ โดยเริ่มต้นกิจกรรมในปีแรกได้รับงบประมาณจากธนาคารออมสิน และปีต่อมาได้รับงบประมาณจากต้นสังกัดสนับสนุนเพิ่มเติม จึงทำให้งบประมาณมีความเพียงพอ ธนาคารออมสินมีการประสานงานและติดตามผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างคำพูด

“...งบประมาณเพียงพอ เพราะใช้พวกกระดาษจัดทำเอกสาร ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เหมือนฐาน...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม)

1.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม พบว่าวัสดุอุปกรณ์ในแต่ละฐานมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากบางฐานจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น รถไถ และต้องมีการบริหารจัดการระบบน้ำสำหรับฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งต้องได้รับการปรับปรุงทุกปี เนื่องจากหมดอายุการใช้งาน ทำให้สิ้นเปลืองวัสดุอุปกรณ์ แต่ฐานการเรียนรู้ได้ขอความอนุเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่จากประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน แต่กิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้กล่าวว่า

“...อุปกรณ์มีไม่พอ เช่นพวกจอบ เสียม มีหลายฐานก็ต้องแบ่งกัน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การอ้อย ม.2)

“...อุปกรณ์แต่ละชนิดต้องใช้ทั้งปี ทำให้ชำรุดตามสภาพ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การอ้อย ม.4)

“...เราไม่มีงบประมาณพอที่จะซื้อรถไถ เลยขอความอนุเคราะห์จาก
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5)

“...อุปกรณ์จับปลาที่ขาดบ้าง แต่ละปีต้องซื้อตลอด...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3)

แต่กิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการอ้อมนั้น ในด้านวัสดุอุปกรณ์มีความเพียงพอ
และมีความเหมาะสม เนื่องจากกิจกรรมเป็นการรับฝาก-และถอนเงิน ซึ่งใช้กระดาษเป็นส่วนใหญ่
ผู้รับผิดชอบกิจกรรมจึงใช้กระดาษรีไซเคิลบ้าง และวัสดุอุปกรณ์อื่นเป็นวัสดุสำนักงานมีระยะเวลา
การใช้งาน ทำให้ไม่สิ้นเปลือง

“...วัสดุอุปกรณ์เพียงพอ ใช้แค่กระดาษ ปากกา ทำใบรับฝาก ถอนเงิน
แล้วก็ทำเอกสารรายงานกิจกรรม...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการอ้อม)

1.3 ด้านบุคลากร

การประเมินด้านบุคลากรโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้า
กิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการอ้อมในภาพรวมพบว่า บุคลากรมีจำนวนเพียงพอ และมีความ
เหมาะสม โดยในแต่ละฐานการเรียนรู้ได้บุคลากรมาจากการแต่งตั้งให้เป็นครูที่ปรึกษาของแต่ละ
ระดับชั้น ซึ่งในแต่ละระดับชั้นมีครูที่ปรึกษาประมาณ 9 – 11 คน สามารถดูแลนักเรียนในการทำ
กิจกรรมได้อย่างทั่วถึง มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี
ความรู้ของกิจกรรมแต่ละฐานครูบางท่านมีความรู้ไม่เพียงพอแก้ไขโดยการศึกษาค้นคว้าของ
กิจกรรมแต่ละฐานเพิ่มเติม โดยการศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต ให้ประชาชนชาวบ้านมาเป็นวิทยากร
ท้องถิ่นให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้กล่าวว่า

“...ครูฐาน ม.6 มีเพียงพอ เป็นที่ปรึกษาของแต่ละห้องสามารถดูแลนักเรียน
ได้ทั่วถึง...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร้ดิน ม.6)

“...ครูแต่ละฐานได้มาจากการแต่งตั้งเป็นครูที่ปรึกษา...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

“...กิจกรรมฐาน ม.1 การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ครูไม่มีความรู้ในการทำ
ปุ๋ยหมัก จึงเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และศึกษา
จากอินเตอร์เน็ตเพิ่มเติม...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1)

“...ครูแต่ละคนไม่มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงปลา จึงเชิญประมงจังหวัด และ
บริษัท องค์กรเกียรติฟาร์ม มาให้ความรู้...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3)

ในส่วนของกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม บุคลากรมีจำนวนเพียงพอ และมีความ
เหมาะสมเช่นกัน ซึ่งมีจำนวน 7 คน ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินกิจกรรม โดยมีผู้อำนวยการเป็น
ประธานการดำเนินงาน และมีนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม จำนวน 15 คน ซึ่งมี
เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม โดยบุคลากรเหล่านี้ได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการ
ดำเนินงานกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม (ธนาคารโรงเรียน) จากเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน
สาขาคลองขลุง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้กล่าวว่า

“...มีครูที่เป็นคณะกรรมการจำนวน 7 คน นักเรียนจำนวน 15 คน เพียงพอ
ในการทำกิจกรรม...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม)

“...เจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน สาขาคลองขลุงได้เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับ
การดำเนินงานธนาคารโรงเรียน การฝากเงิน การถอนเงิน...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม)

1.4 ด้านสถานที่

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจ การออม พบว่าสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละฐานมีความเพียงพอ และมีความเหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละฐาน ในส่วนของสถานที่การดำเนินกิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจการออม มีอาคารแยกออกมาจากอาคารเรียน เป็นสัดส่วนชัดเจน ภายในกว้างขวาง ทำให้ไม่แออัด ดังคำกล่าว

“...มีสถานที่ที่กว้าง และเหมาะสม ปูกลูกบนคันดิน เลี้ยงปลาในคู รอบคันดิน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

“...เราได้แยกอาคารโรงเรียนออกจากอาคารเรียน ช้างในกว้างขวาง ไม่แออัด...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจการออม)

“...ฐานปุ๋ยก็บริเวณกว้าง มีป้อสำหรับทำปุ๋ยชัดเจน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1)

“...พื้นที่ฐานอ้อยกว้างมาก สามารถแบ่งให้นักเรียนปลูกเป็นห้องๆ ได้...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4)

“...บริเวณกว้าง เลยแบ่งพื้นที่สำหรับโรงเรียนแต่ละห้องได้...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6)

จากการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ พบว่างบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ บุคลากรและสถานที่มีความเพียงพอและมีความเหมาะสม

และจากการสัมภาษณ์หัวหน้ากิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจการออม พบว่างบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มีความเพียงพอต่อความต้องการ บุคลากรและสถานที่มีความเพียงพอและมีความเหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process)

1. ด้านความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน

การประเมินความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงชาวสดีไสใฝ่ใจการออม พบว่า มีความเหมาะสมโดยกิจกรรมฐานการเรียนรู้แบ่งกิจกรรมเป็นระดับชั้นม.1 – ม.6 โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรมและผู้เรียนในระดับชั้นนั้นๆ รวมถึงการแต่งตั้งครูในแต่ละฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน ดังนี้ กิจกรรมฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดินระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามหน้าที่ คือ หัวหน้าฐานการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายงบประมาณ ซึ่งแต่ละฐานจะดำเนินกิจกรรมในช่วงโมงกิจกรรมชุมนุม คาบที่ 8 ของวันอังคารซึ่งทำตามกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้ ในส่วนของกิจกรรมม่วงชาวสดีไสใฝ่ใจการออม ก็มีความเหมาะสมในด้านกระบวนการเช่นกัน กล่าวคือมีการประชาสัมพันธ์ให้กับคณะครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบวัตถุประสงค์ และการเชิญชวนนักเรียน และคณะครูเข้าสมัครเป็นสมาชิกของธนาคารโรงเรียน (กิจกรรมม่วงชาวสดีไสใฝ่ใจการออม) ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม หน้าที่สำคัญ คือ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนที่ได้รับการอบรมจากธนาคารออม-สิน สาขาคลองขลุง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้กล่าวว่า

“...มีการประชุมครู วางแผนกิจกรรม มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ห้องหนึ่งทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร ห้องสองทำปุ๋ยหมักจากเศษปลา...”
(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1)

“...แบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายๆ เช่น ฝ่ายวิชาการ การเงิน การตลาด...”
(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3)

“...วางแผนจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เพื่อดำเนินกิจกรรมของแต่ละห้อง เช่น ห้องหนึ่งปลูกผักวางตุ้ง ห้องสองปลูกผักกาด...”
(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6)

“...ถ้านักเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมก็เป็นไป
โดยอัตโนมัติ...”

(หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม)

“...บางวันฝนตก ก็บรรยายให้ความรู้ในห้องเรียนแทนการลงฐาน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

“...ถ้าครูติดภารกิจ หรือลา ก็ให้ครูท่านอื่นคุณนักเรียนทำกิจกรรมแทน...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5)

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินกิจกรรมการวางแผน คือผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนไม่
เข้าใจว่าเพราะเหตุใดบุตรหลานต้องมาดำเนินกิจกรรมแต่ละฐาน ทำไมไม่ให้เรียนในห้องเรียน พวกเขา
คิดว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งเสริมการเรียน ทางโรงเรียนจึงชี้แจงทำความเข้าใจว่ากิจกรรม
ดังกล่าวเป็นการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนักเรียนยัง
ได้นำความรู้ในห้องเรียนมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมของฐานการเรียนรู้ ดังคำกล่าว

“...ผู้ปกครองไม่ค่อยเข้าใจว่าส่งลูกมาเรียน ไม่ได้มาทำอะไรไถนา ก็ทำความเข้าใจ
เข้าใจให้ผู้ปกครองทราบ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4)

“...หลังจากทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ก็ได้ผลตอบรับที่ดีนะ ชมเด็กกว่า
กลับมาทำที่บ้านด้วย...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

2. ด้านความร่วมมือผู้รับผิดชอบกิจกรรม

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการ
ออม ผู้รับผิดชอบกิจกรรมทุกกิจกรรมมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และได้รับความร่วมมือจาก
ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะครูที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมเมื่อถึงเวลาในคาบกิจกรรมให้ความ
ร่วมมือเป็นอย่างดี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานติดตามผลการดำเนินงาน ให้คำปรึกษา
อย่างสม่ำเสมอ และให้ความอนุเคราะห์วัสดุ/อุปกรณ์ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนและหน่วยงาน
ภายนอกสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้วยดีจากดังกล่าว

“...ผู้ปกครองนักเรียนสนับสนุน ให้ความอนุเคราะห์วัสดุ/อุปกรณ์ และ
แวะเวียนมาเยี่ยมเยียนเสมอ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2)

“...ตอนเปิดฐานในวันแม่ ผู้ปกครองให้ความสนใจมาร่วมกิจกรรมกันเยอะ...”

(หัวหน้าฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6)

3. ด้านความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม

โดยการสอบถามครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ผลปรากฏดังตาราง 3 – 11

3.1 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูต่อกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครู
ต่อกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัด
การเรียนการสอน

รายการ	ครู (N = 62)		
	\bar{x}	S.D.	แปล
1. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
2. ลำดับขั้นตอนของการอบรมมีความต่อเนื่อง	4.02	0.76	มาก
3. เนื้อหาการให้ความรู้ตรงตามความต้องการ	4.29	0.46	มาก
4. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	3.87	0.64	มาก
5. วิทยากรมีทักษะและประสิทธิภาพในการให้ความรู้	4.44	0.50	มาก
6. ระยะเวลาในการดำเนินมีความเหมาะสม	4.29	0.46	มาก
7. ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม	4.00	0.94	มาก
8. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้	4.42	0.50	มาก
9. มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม	4.23	0.22	มาก

จากตาราง 3 พบว่าผลการประเมินตามภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ คำถาม และเมื่อพิจารณาระดับผลการประเมินรายข้อ พบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ วิทยากรมีทักษะและประสิทธิภาพในการให้ความรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.50) และต่ำสุดคือ การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46)

ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ในภาพรวม จำนวน 6 ฐานการเรียนรู้ แสดงผลในตาราง

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลความคิดเห็นครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ 6 ฐาน

ข้อคำถาม	กิจกรรมฐานการเรียนรู้																					
	ฐานปฎิษินทรีย์ ชีวภาพ ม.1			ฐานการปลูกผัก สวนครัว ม.2			ฐานการเลี้ยงปลา ม.3			ฐานการปลูกอ้อย ม.4			ฐานการปลูกมัน สำปะหลัง ม.5			ฐานการปลูกพืช ไร่ดิน ม.6			แปลผลรวมกิจกรรม ฐานการเรียนรู้			
	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	\bar{x}	S.D.	แปล	
การวางแผนการดำเนินกิจกรรม																						
ฐานการเรียนรู้มีความ เหมาะสม	4.36	0.74	มาก	4.32	0.71	มาก	4.27	0.75	มาก	4.17	0.72	มาก	4.18	0.72	มาก	4.15	0.73	มาก	4.24	0.73	มาก	
การแต่งตั้งคณะกรรมการ																						
กิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	4.24	0.71	มาก	4.16	0.73	มาก	4.27	0.66	มาก	4.08	0.68	มาก	4.08	0.67	มาก	4.14	0.68	มาก	4.17	0.69	มาก	
จัดกิจกรรมให้ความรู้และ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	3.93	0.92	มาก	3.98	0.88	มาก	4.10	0.76	มาก	4.07	0.76	มาก	4.08	0.79	มาก	4.55	0.53	มากที่สุด	4.12	0.81	มาก	
ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร	3.93	0.87	มาก	4.05	0.83	มาก	4.34	0.59	มาก	4.34	0.60	มาก	4.35	0.66	มาก	4.43	0.64	มาก	4.24	0.73	มาก	
ชั่วโมงชุมนุม มีความเหมาะสม																						
มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	4.10	0.89	มาก	4.25	0.74	มาก	4.31	0.68	มาก	4.51	0.57	มากที่สุด	4.60	0.56	มากที่สุด	4.62	0.55	มากที่สุด	4.39	0.70	มาก	
มีการประเมินผลกิจกรรมอย่าง หลากหลาย	4.54	0.65	มากที่สุด	4.49	0.68	มากที่สุด	4.52	0.66	มากที่สุด	4.47	0.70	มาก	4.57	0.56	มากที่สุด	4.49	0.53	มากที่สุด	4.52	0.63	มากที่สุด	
รวม	4.18	0.54	มาก	4.21	0.49	มาก	4.30	0.38	มาก	4.27	0.36	มาก	4.31	0.34	มาก	4.40	0.26	มาก	4.28	0.41	มาก	

จากตาราง 4 พบว่าผลการประเมินกิจกรรมฐานการเรียนรู้จำนวน 6 ฐาน ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลายมีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายฐานการเรียนรู้พบว่า ฐานการเรียนรู้ที่มีผลการประเมินสูงสุด คือ

ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นาน 6 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.26) รองลงมา คือ ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง นาน 5 ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34)

เมื่อแยกผลการประเมินเป็นรายกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ได้ผลการประเมินตามตาราง 5-11

3.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 59)			แปลผลรวม			
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	
ฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1										
1	การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.73	0.65	มาก	4.47	0.70	มาก	4.36	0.74	มาก
2	การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก	4.37	0.64	มาก	4.24	0.71	มาก
3	จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	3.91	0.54	มาก	3.93	0.98	มาก	3.93	0.92	มาก
4	ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม	4.00	0.45	มาก	3.92	0.93	มาก	3.93	0.87	มาก
5	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	3.91	0.83	มาก	4.14	0.90	มาก	4.10	0.89	มาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 59)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ม.1									
6 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย	3.91	0.70	มาก	4.66	0.58	มากที่สุด	4.54	0.65	มากที่สุด
รวม	3.83	0.47	มาก	4.25	0.53	มาก	4.18	0.54	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลายมีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.47 และ $\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.53)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site และรายการมีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.83 และ $\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.70)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.70)

3.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2

รายการ	ครู (N = 9)			นักเรียน (N = 46)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2									
1 การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.09	0.54	มาก	4.37	0.74	มาก	4.32	0.71	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก	4.30	0.66	มาก	4.16	0.73	มาก
3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	4.18	0.75	มาก	3.93	0.90	มาก	3.98	0.88	มาก
4 ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม	4.36	0.67	มาก	3.98	0.86	มาก	4.05	0.83	มาก
5 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	4.18	0.98	มาก	4.26	0.68	มาก	4.25	0.74	มาก
6 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย	4.09	0.83	มาก	4.59	0.62	มากที่สุด	4.49	0.68	มากที่สุด
รวม	4.08	0.48	มาก	4.24	0.49	มาก	4.21	0.49	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลายมีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.48 และ $\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.49)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และมีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.75 และ $\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.98)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย และ S.D. สูงสุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.74)

3.4 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 56)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา ม.3									
1 การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.73	0.65	มาก	4.38	0.73	มาก	4.27	0.75	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	3.73	0.79	มาก	4.38	0.59	มาก	4.27	0.66	มาก
3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	4.18	0.60	มาก	4.09	0.79	มาก	4.10	0.76	มาก
4 ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม	4.45	0.52	มาก	4.32	0.61	มาก	4.34	0.59	มาก
5 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	4.45	0.52	มาก	4.29	0.71	มาก	4.31	0.68	มาก
6 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย	4.18	0.75	มาก	4.59	0.63	มากที่สุด	4.52	0.66	มากที่สุด
รวม	4.12	0.40	มาก	4.34	0.37	มาก	4.30	0.38	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลายมีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.40 และ $\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.37)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม และมีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.60 และ $\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.75)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D = 0.63) รองลงมา คือ การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม และการแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.73 และ $\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.59)

3.5 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4

รายการ	ครู (N = 9)			นักเรียน (N = 48)			แปลผลรวม			
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	
ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ม.4										
1	การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม									
	3.73	0.65	มาก	4.27	0.71	มาก	4.17	0.72	มาก	
2	การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม									
	3.55	0.69	มาก	4.21	0.62	มาก	4.08	0.68	มาก	
3	จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้									
	4.00	0.63	มาก	4.08	0.79	มาก	4.07	0.76	มาก	
4	ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม									
	4.55	0.52	มากที่สุด	4.29	0.62	มาก	4.34	0.60	มาก	
5	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น									
	4.55	0.52	มากที่สุด	4.50	0.58	มากที่สุด	4.51	0.57	มากที่สุด	
6	มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย									
	4.27	0.79	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด	4.47	0.70	มาก	
	รวม	4.11	0.32	มาก	4.31	0.36	มาก	4.27	0.36	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.32 และ $\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.36)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการจัดการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.79)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58)

3.6 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 49)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5									
1 การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม	3.73	0.65	มาก	4.29	0.71	มาก	4.18	0.72	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก	4.20	0.61	มาก	4.08	0.67	มาก
3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	4.00	0.63	มาก	4.10	0.82	มาก	4.08	0.79	มาก
4 ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม	4.55	0.52	มากที่สุด	4.31	0.68	มาก	4.35	0.66	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 49)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ม.5									
5	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น								
	4.64	0.67	มากที่สุด	4.59	0.54	มากที่สุด	4.60	0.56	มากที่สุด
6.	มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย								
	4.36	0.67	มากที่สุด	4.61	0.53	มากที่สุด	4.57	0.56	มากที่สุด
รวม	4.14	0.31	มากที่สุด	4.35	0.33	มากที่สุด	4.31	0.34	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.31 และ $\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.33)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.54)

3.6 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นา ม.6

รายการ	ครู (N = 11)			นักเรียน (N = 54)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นา ม.6									
1 การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม	3.73	0.65	มาก	4.24	0.73	มาก	4.15	0.73	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก	4.26	0.62	มาก	4.14	0.68	มาก
3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้	4.73	0.47	มากที่สุด	4.52	0.54	มากที่สุด	4.55	0.53	มากที่สุด
4 ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุมมีความเหมาะสม	4.55	0.52	มากที่สุด	4.41	0.66	มาก	4.43	0.64	มาก
5 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	4.64	0.67	มากที่สุด	4.61	0.53	มากที่สุด	4.62	0.55	มากที่สุด
6 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย	4.36	0.50	มาก	4.52	0.54	มากที่สุด	4.49	0.53	มากที่สุด
รวม	4.26	0.28	มาก	4.43	0.24	มาก	4.40	0.26	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.28 และ $\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.24)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.67)

ในส่วนของนักเรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า นักเรียนมีความเห็นว่ามีประชาสัมพันธกิจกรรมาอย่างต่อเนืองและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D = 0.53) รองลงมาคือ รายการจัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และรายการมีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.54)

3.7 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการออม

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อกิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการออม

รายการ	ครู (N = 7)			นักเรียน (N = 15)			แปลผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล	\bar{X}	S.D.	แปล
กิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการออม									
1 การวางแผนการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจ การออม มีความเหมาะสม	3.86	0.69	มาก	4.13	0.74	มาก	3.91	0.75	มาก
2 การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรม ม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการออม มีความ เหมาะสม	4.71	0.49	มากที่สุด	4.27	0.70	มาก	4.14	0.71	มาก
3 ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.53	มาก	4.53	0.64	มากที่สุด	4.50	0.60	มากที่สุด
4 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่าง ต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site เป็นต้น	4.43	0.53	มาก	4.40	0.83	มาก	4.41	0.73	มาก
5 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่าง หลากหลาย	4.57	0.53	มากที่สุด	4.67	0.62	มากที่สุด	4.64	0.58	มากที่สุด
รวม	4.40	0.28	มาก	4.40	0.35	มาก	4.32	0.36	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งข้อมูลแล้วพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.28 และ $\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.35)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูรายข้อพบว่า ครูมีความเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม มีความเหมาะสม มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53)

ในส่วนของผู้เรียนผลการประเมินรายข้อพบว่า ผู้เรียนมีความเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product)

1. ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

การประเมินด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน จากการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยหัวหน้างานวิชาการ ผลดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

ครูคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน
1	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
2	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3	88	97.78	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
4	72	80.00	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
5	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
6	75	83.33	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
7	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
8	72	80.00	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
9	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
10	81	90.00	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
11	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ตาราง 13 (ต่อ)

ครูคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน
12	79	87.78	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
13	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
14	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
15	76	84.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
16	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
17	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
18	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
19	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
20	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
21	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
22	86	95.56	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
23	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
24	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
25	86	95.56	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
26	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
27	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
28	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
29	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
30	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
31	84	93.33	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
32	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
33	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
34	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ตาราง 13 (ต่อ)

ครูคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน
35	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
36	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
37	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
38	79	87.78	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
39	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
40	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
41	87	96.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
42	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
43	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
44	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
45	84	93.33	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
46	85	94.44	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
47	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
48	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
49	84	93.33	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
50	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
51	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
52	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
53	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
54	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
55	83	92.22	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
56	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
57	82	91.11	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ตาราง 13 (ต่อ)

ครูคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน
58	86	95.56	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
59	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
60	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
61	78	86.67	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
62	80	88.89	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

จากตารางที่ 13 พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีจำนวนครุร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 97.78 รองลงมาคือ 96.67 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 80.00

2. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการพบว่า ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ได้รับความรู้จากการอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หลายครั้ง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากชุมชนรอบๆ โรงเรียนเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประกอบกับโรงเรียนจัดทำฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ได้จริง แม้ว่ามีบางรายวิชา เช่น วิชาคณิตศาสตร์จะบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้าน 4 มิติคือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรมได้ยากก็ตาม ครูผู้สอนจึงบูรณาการในภาพกว้าง และใช้วิธีการเชื่อมโยงกับเงื่อนไขคุณธรรม ดังคำกล่าว

“...ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถเขียนแผนบูรณาการได้ เนื่องจากมีการอบรม...”

“...วิชาคณิตศาสตร์บูรณาการ 4 มิติได้ยาก ครูที่สอนจึงสอดแทรกในเงื่อนไขคุณธรรม...”

(หัวหน้างานวิชาการ)

นอกจากนี้ผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครู ได้ผลดังตาราง 14

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครู

ข้อ	รายการ	นักเรียน (N = 327)		
		\bar{X}	S.D.	แปล
1	ครูจัดการเรียนรู้โดยกล่าวถึงหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขในระหว่างเรียน	3.67	0.98	มาก
2	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น	3.85	1.00	มาก
3	ครูให้นักเรียนปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และขยันหมั่นเพียร	4.09	0.86	มาก
4	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย	4.04	0.93	มาก
5	ครูส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง	3.70	0.95	มาก
6	ครูฝึกฝนให้นักเรียนใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบในการคิดพูด และกระทำอย่างเหมาะสม	3.71	1.00	มาก
7	ครูส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์ รั้งจักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.69	0.96	มาก
8	ครูส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.98	0.89	มาก
9	ครูฝึกฝนให้นักเรียนวางแผนการดำเนินงานตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.97	0.93	มาก
10	ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้สิ่งของอย่างประหยัด	3.63	0.98	มาก
	รวม	3.83	0.35	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินโดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูให้นักเรียนปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และขยันหมั่นเพียร มีระดับผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.93) และต่ำสุด คือ ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้สิ่งของอย่างประหยัด ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 0.98)

3. ด้านความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 15 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.1

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 1							
นักเรียนคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน	นักเรียนคนที่	คะแนนที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการประเมิน
1	15	55.56	ไม่ผ่านเกณฑ์	31	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
2	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	32	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	33	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	34	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
5	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	35	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
6	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	36	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
7	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	37	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
8	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	39	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	40	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	41	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
12	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	42	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์
13	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
14	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	44	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
15	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	45	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	46	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
17	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	47	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
18	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	48	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	49	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
20	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	50	24	88.89	ผ่านเกณฑ์
21	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	51	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
22	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	52	8	29.63	ไม่ผ่านเกณฑ์
23	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	53	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
24	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	54	23	85.19	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 15 (ต่อ)

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 1							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
25	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	55	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
26	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	56	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
27	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	57	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
28	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	58	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
29	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	59	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
30	24	88.89	ผ่านเกณฑ์				

จากตาราง 15 พบว่านักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.84 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 92.59 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 29.63

ตาราง 16 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.2

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 2							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	26	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์	27	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
3	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	28	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
4	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	29	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์
5	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	30	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
6	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	31	24	88.89	ผ่านเกณฑ์
7	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	32	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
8	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	33	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	34	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
10	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	35	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
11	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	36	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
12	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	37	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์

ตาราง 16 (ต่อ)

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 2							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
13	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
14	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	39	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
15	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	40	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	41	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
17	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	42	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
18	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	44	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
20	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	45	15	55.56	ไม่ผ่านเกณฑ์
21	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	46	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
22	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์				
23	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์				
24	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์				
25	23	85.19	ผ่านเกณฑ์				

จากตาราง 16 พบว่านักเรียนชั้น ม.2 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 56.52 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 92.59 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 37.04

ตาราง 17 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.3

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 3							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	29	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
2	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	30	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	31	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	32	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
5	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	33	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
6	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	34	22	81.48	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 17 (ต่อ)

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 3							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
7	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	35	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
8	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	36	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	37	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	39	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
12	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	40	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์
13	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	41	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
14	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	42	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
15	8	29.63	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	44	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
17	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	45	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
18	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	46	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์	47	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
20	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	48	24	88.89	ผ่านเกณฑ์
21	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	49	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
22	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	50	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
23	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	51	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
24	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	52	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
25	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	53	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
26	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	54	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
27	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	55	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
28	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	56	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 17 พบว่านักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 92.59 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 29.63

ตาราง 18 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.4

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 4							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	25	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	26	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
3	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์	27	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	28	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
5	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	29	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
6	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	30	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์
7	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	31	26	96.30	ผ่านเกณฑ์
8	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	32	24	88.89	ผ่านเกณฑ์
9	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	33	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
10	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	34	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	35	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
12	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	36	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
13	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	37	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
14	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
15	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	39	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	40	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
17	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	41	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
18	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	42	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
20	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	44	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
21	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	45	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
22	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	46	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
23	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์	47	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
24	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	48	23	85.19	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 18 พบว่านักเรียนชั้น ม.4 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ไม่ผ่าน
เกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 96.30 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 37.04

ตาราง 19 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.5

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 5							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	26	24	88.89	ผ่านเกณฑ์
2	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	27	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
3	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	28	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	29	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
5	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	30	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
6	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	31	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
7	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	32	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
8	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	33	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	34	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	35	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	36	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
12	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	37	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
13	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
14	8	29.63	ไม่ผ่านเกณฑ์	39	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
15	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	40	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	41	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
17	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	42	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
18	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	9	33.33	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	44	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
20	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	45	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
21	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	46	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
22	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	47	25	92.59	ผ่านเกณฑ์
23	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	48	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
24	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	49	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์
25	25	92.59	ผ่านเกณฑ์				

จากตาราง 19 พบว่านักเรียนชั้น ม.5 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 55.10 ไม่ผ่าน
เกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 88.89 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 29.63

ตาราง 20 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้น ม.6

ผลการทดสอบของนักเรียนชั้น ม. 6							
นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน	นักเรียน คนที่	คะแนน ที่ได้	ค่าร้อยละ	ผลการ ประเมิน
1	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	28	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
2	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	29	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	30	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
4	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	31	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
5	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	32	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
6	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	33	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
7	22	81.48	ผ่านเกณฑ์	34	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
8	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	35	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	26	96.30	ผ่านเกณฑ์	36	12	44.44	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	37	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	38	18	66.67	ไม่ผ่านเกณฑ์
12	19	70.37	ผ่านเกณฑ์	39	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
13	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	40	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
14	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	41	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
15	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	42	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์	43	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
17	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์	44	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์
18	26	96.30	ผ่านเกณฑ์	45	11	40.74	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์	46	19	70.37	ไม่ผ่านเกณฑ์
20	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	47	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
21	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	48	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
22	21	77.78	ไม่ผ่านเกณฑ์	49	23	85.19	ผ่านเกณฑ์
23	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	50	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
24	23	85.19	ผ่านเกณฑ์	51	22	81.48	ผ่านเกณฑ์
25	13	48.15	ไม่ผ่านเกณฑ์	52	20	74.07	ไม่ผ่านเกณฑ์
26	25	92.59	ผ่านเกณฑ์	53	16	59.26	ไม่ผ่านเกณฑ์
27	24	88.89	ผ่านเกณฑ์	54	10	37.04	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 20 พบว่านักเรียนชั้น ม.6 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 53.70 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของการประเมิน โดยมีค่าร้อยละสูงสุด คือ 96.30 และค่าร้อยละต่ำสุด คือ 37.0

จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์การทดสอบของแต่ละระดับชั้นคิดเป็นร้อยละ และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ในภาพรวม ดังตาราง 21

ตาราง 21 แสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ 80% ของคะแนนสอบในแต่ละระดับชั้น และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ 80% ของการประเมินในภาพรวม

ม.1 (N = 59)		ม.2 (N = 46)		ม.3 (N = 56)		ม.4 (N = 48)		ม.5 (N = 49)		ม.6 (N = 54)		รวม	รวมจำนวน
จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวน ผ่าน (%)	จำนวน ไม่ผ่าน (%)	จำนวนผ่าน (%) (N = 312)	จำนวน ไม่ผ่าน (%) (N = 312)
29 (49.15%)	30 (50.85%)	20 (43.48%)	26 (56.52%)	28 (50%)	28 (50%)	21 (43.75%)	27 (56.25%)	22 (44.90%)	27 (55.10%)	25 (46.30%)	29 (53.70%)	145 (46.47%)	167 (53.53%)

จากตาราง 21 พบว่าจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนสอบ มีจำนวนร้อยละ 46.47 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าต้องมีจำนวนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของจำนวนคนทั้งหมด ดังนั้นจึงถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์

4. ด้านคุณลักษณะความพอเพียง

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็น
ของนักเรียน ประเด็นคุณลักษณะความพอเพียง

รายการ	นักเรียน (N = 312)			
	\bar{X}	S.D.	แปล	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความพอประมาณ				
1	ฉันใช้ปากกาจนหมึกหมดแล้วจึงซื้อด้ามใหม่	3.59	0.94	มาก
2	ฉันดูแลโต๊ะ เก้าอี้ของโรงเรียนไม่ให้เสียหาย	3.71	0.92	มาก
3	ฉันเล่นกีฬาประเภทที่เหมาะสมตามสภาพร่างกาย	3.99	0.91	มาก
4	ฉันปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกเรียน	4.20	0.91	มาก
5	ฉันพูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่และเพื่อน	3.79	0.97	มาก
องค์ประกอบที่ 2 ด้านความมีเหตุผล				
6	ฉันปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน	3.68	0.98	มาก
7	ฉันชื่นชมยินดีกับผลงานของเพื่อน	3.70	0.90	มาก
8	ฉันทำงานช่วยพ่อแม่ เพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว	4.01	0.89	มาก
9	ฉันคิดก่อนตัดสินใจแก้ปัญหา	4.01	0.83	มาก
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี				
10	ฉันคืนเงินให้กับแม่ค้าที่ทอนเงินผิดพลาด	3.69	0.89	มาก
11	ฉันล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	3.77	0.97	มาก
12	ฉันเบื่อกับจะเรียนวัฒนธรรมไทยต่างถิ่น	3.79	0.94	มาก
13	ฉันเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้	4.11	0.94	มาก
14	ฉันวางแผนการทำงานก่อนการปฏิบัติงาน	3.71	0.95	มาก
15	ฉันตรวจอุปกรณ์และหนังสือเรียนก่อนมาโรงเรียน	3.66	0.98	มาก
16	ฉันปฏิบัติตามหน้าที่สมาชิกที่ดีของกลุ่ม	3.72	0.95	มาก
	รวม	3.82	0.23	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ฉันปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกเรียน มีระดับผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.91) รองลงมา คือ ฉันเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้

($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.94) และต่ำสุด คือ ฉันทักปากกาจนหมึกหมดแล้วจึงซื้อด้ามใหม่ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.94)

5. ด้านเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ	รายการ	นักเรียน (N = 312)		
		\bar{X}	S.D.	แปล
1	ถ้าคนในสังคมหันมาใช้ชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้สังคมสงบสุข	3.78	0.99	มาก
2	การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สังคมเข้มแข็ง	4.06	0.86	มาก
3	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนคิดรอบคอบไม่ประมาท	3.76	0.98	มาก
4	ผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผู้ที่ไม่คิดมากเกินไป	3.70	0.99	มาก
5	นักเรียนรู้สึกยินดีที่จะดำเนินชีวิตแบบสมถะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.75	0.91	มาก
6	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนอยู่ในหลักคุณธรรม	3.96	0.94	มาก
7	นักเรียนมีความสนใจที่จะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.03	0.82	มาก
8	นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.78	0.87	มาก
9	นักเรียนอยากให้ชาวต่างชาติได้รู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.82	0.98	มาก
10	การให้คนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	4.11	0.93	มาก
11	นักเรียนมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.69	0.95	มาก
12	ในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ นักเรียนจะใช้เหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.66	0.99	มาก
	รวม	3.84	0.29	0.29

จากตารางที่ 23 พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้คนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล มีระดับผลการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.93) รองลงมาคือ การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สังคมเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.86) และต่ำสุด คือ ในการ

ตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ นักเรียนจะใช้เหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.99)

ประเด็นการมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ทำให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ 1) สถานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของนักเรียนชั้น ม.1 2) สถานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวของนักเรียนชั้น ม.2 3) สถานการเรียนรู้การเลี้ยงปลาของนักเรียนชั้น ม.3 4) สถานการเรียนรู้การปลูกอ้อยของนักเรียนชั้น ม.4 5) สถานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังของนักเรียนชั้น ม.5 6) สถานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นาของนักเรียนชั้น ม.6 และธนาคารโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใฝ่ใจการออมเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการออมของนักเรียน ดังภาพ

ภาพ 8 แสดงฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของนักเรียนชั้นม.1

ภาพ 9 แสดงฐานการเรียนรู้เรื่องการปลูกผักสวนครัวของนักเรียนชั้น ม.2

ภาพ 10 แสดงฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลาของนักเรียนชั้นม.3

ภาพ 11 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อยของนักเรียนชั้น ม.4

ภาพ 12 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังของนักเรียนชั้น ม.5

ภาพ 13 แสดงฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดินของนักเรียนชั้น ม.6

ภาพ 14 แสดงแหล่งเรียนรู้กิจกรรมม่วงชาวสตรีไฟใจการออม (ธนาคารโรงเรียน)

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากร และสถานที่ 2) ด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม และความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม 3) ด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ ครู จำนวน 62 คน นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการกิจกรรมมุ่งชาวสดีใสใฝ่ใจการออม จำนวน 15 คน และนักเรียน จำนวน 312 คน แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ บันทึกภาพถ่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 6 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ และครูหัวหน้ากิจกรรมมุ่งชาวสดีใสใฝ่ใจการออม เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ชุดที่ 3 แบบประเมินด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) สำหรับนักเรียน ชุดที่ 4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) สำหรับนักเรียน เป็นแบบทดสอบแบบจับคู่ จำนวน 27 ข้อ ชุดที่ 5 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับหัวหน้างานวิชาการ และชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับครูหัวหน้างานวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ ผู้ประเมินนัดแนะหัวหน้าฐานการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม และหัวหน้างานวิชาการ ดำเนินการสัมภาษณ์และเขียนแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมอบให้หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้ประเมินแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง และแบบวัดเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ประเมินอธิบายวิธีการตอบให้กรรมการคุมสอบฟังจนเข้าใจ แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม และแบบสอบถามสำหรับครูแจกและเก็บคืนทันที

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหาโดยการเทียบเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการประเมิน

การนำเสนอสรุปผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบและได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input) ได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากรและสถานที่

1. งบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในส่วนของกิจกรรมฐานการเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพราะกิจกรรมฐานการเรียนรู้ในแต่ละฐานมีกิจกรรมไม่เหมือนกัน ต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย หัวหน้าฐานการเรียนรู้แก้ไขโดยขอความอนุเคราะห์คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์ ในส่วนกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม พบว่างบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม

2. วัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในส่วนของกิจกรรมฐานการเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากบางฐานจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น รถไถ และต้องบริหารจัดการระบบน้ำสำหรับฐานการ

เรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งต้องได้รับการปรับปรุงทุกปี ทำให้สิ้นเปลืองวัสดุอุปกรณ์ แต่ฐานการเรียนรู้ได้ขอความอนุเคราะห์ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่ จากประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ใน ส่วนกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมวัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอต่อความต้องการ

3. บุคลากร

บุคลากรในแต่ละฐานการเรียนรู้มีความเพียงพอและมีความเหมาะสมในการดำเนิน กิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี แต่ความรู้ในส่วน ของกิจกรรมแต่ละฐานมีไม่เพียงพอ แก้ไขโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของกิจกรรมแต่ละฐานเพิ่มเติม โดยการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ได้เชิญวิทยากร และปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้แก่ครูและ นักเรียนในแต่ละฐาน ส่วนกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมบุคลากรมีจำนวนเพียงพอและ มีความเหมาะสมโดยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานธนาคารโรงเรียนจากเจ้าหน้าที่ ธนาคารออมสิน สาขาคลองขลุง

4. สถานที่

สถานที่การดำเนินกิจกรรมในแต่ละฐานมีความเพียงพอและมีเหมาะสม เนื่องจาก โรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละฐาน ส่วนกิจกรรมม่วงขาว สดใสใฝ่ใจการออมสถานที่มีความเพียงพอและมีความเหมาะสมเช่นกัน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process) ได้แก่ ความเหมาะสม ของการวางแผนการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ความร่วมมือของคณะกรรมการดำเนิน กิจกรรม และความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม

1. ความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน

การวางแผนกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ของกิจกรรมและผู้เรียนในระดับชั้นนั้นๆ รวมถึงการแต่งตั้งครูในแต่ละฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นที่ ปฏิบัติงานแก่นักเรียน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานตามหน้าที่ คือ หัวหน้าฐานการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายงบประมาณ ในส่วนของกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมวางแผนการดำเนินงานโดยแบ่ง นักเรียนเป็น 2 ชุด แยกม.ต้น และม.ปลาย มอบหมายหน้าที่ชัดเจน

2. ความร่วมมือผู้รับผิดชอบกิจกรรม

ผู้รับผิดชอบกิจกรรมทุกกิจกรรมมีความเหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ติดตามผลการดำเนินงานและให้ความอนุเคราะห์ และให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนและหน่วยงานภายนอกสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้วยดี

3. ความเหมาะสมของการดำเนินการจัดกิจกรรม

3.1 กิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเห็นของครูผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.22) พิจารณารายข้อ พบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.2 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ม.1 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.54) พิจารณารายข้อ พบว่า ในกิจกรรมมีการประเมินผลอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.3 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว ม.2 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.49) พิจารณารายข้อ พบว่า ในกิจกรรมมีการประเมินผลอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.4 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การเลี้ยงปลา ม.3 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.38) พิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมมีการประเมินผลอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.5 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกอ้อย ม.4 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.36) พิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site ระดับผลการประเมินสูงสุด

3.6 กิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกมันสำปะหลัง ม.5 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การ ประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34) พิจารณารายชื่อ พบว่า กิจกรรมมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.7 กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน ม.6 ตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การ

ประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.26) พิจารณารายชื่อ พบว่า กิจกรรมมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีระดับผลการประเมินสูงสุด

3.8 กิจกรรมม่วงขาวสดใส่ใส่ใจการออมตามความเห็นของครูและนักเรียนผลการประเมินในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.36) พิจารณารายชื่อ พบว่า กิจกรรมมีการประเมินอย่างหลากหลาย มีระดับผลการประเมินสูงสุด

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

ผลการประเมินการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนโดยการประเมินจากแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ และการสอบถามนักเรียน พบว่า มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

โดยการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครู ประเมินโดยหัวหน้างานวิชาการ พบว่า จำนวนครูร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของ

โรงเรียนและชุมชน จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ได้จริง

ในส่วนของนักเรียนเห็นว่าการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ครูให้นักเรียนปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และขยันหมั่นเพียร มีระดับผลการประเมินสูงสุด

2. นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการทดสอบวัดความสามารถของนักเรียนในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ โดยจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนสอบ มีจำนวนร้อยละ 46.47 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าต้องมีจำนวนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของจำนวนคนทั้งหมด

3. นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียงผลการประเมินคุณลักษณะความพอเพียงของนักเรียนในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกเรียน มีระดับผลการประเมินสูงสุด

4. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลการประเมินเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้คนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล มีระดับผลการประเมินสูงสุด

5. มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการประเมินการมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีแหล่งเรียนรู้จำนวน 7 แหล่งเรียนรู้ คือ 1) ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักชีวภาพของนักเรียนชั้น ม.1 2) ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวของนักเรียนชั้น ม.2 3) ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลาของนักเรียนชั้น ม.3 4) ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อยของนักเรียนชั้น ม.4 5) ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลังของนักเรียนชั้น ม.5 6) ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดินของนักเรียนชั้น ม.6 และ 7) ธนาคารโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมม่วงขาวสดใสใส่ใจการออมเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการออมของนักเรียน

อภิปรายผลการประเมิน

จากผลการประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์

จากการประเมินในด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ในส่วนกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากมีการบริหารงานงบประมาณที่ขาดประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่บกพร่องทั้งนี้ เป็นเพราะว่าผู้บริหารโครงการตั้งงบประมาณเท่าเดิม โดยไม่คำนึงถึงสภาพบริบท และราคาวัสดุอุปกรณ์ตามท้องตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป งบประมาณที่ได้รับมาจึงสูญเสียไปกับการซ่อมแซมและซื้อวัสดุอุปกรณ์ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารโครงการได้แก้ปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานภายนอก ทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามปกติ ซึ่งอนุรักษ์ ทองสุขโขวงศ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การกำหนดงบประมาณจะมีผลดีและให้ประโยชน์ต่อเมื่อบางงบประมาณนั้นได้จัดทำขึ้นโดยรอบคอบและถูกต้อง ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงเหตุการณ์หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหมายจะเกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ประกอบในการจัดทำงบประมาณ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมเศรษฐกิจ วัตถุดิบ แรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต เป็นต้น

ในส่วนของกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม พบว่า งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากกิจกรรมไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่ ส่วนมากใช้กระดาษทำเอกสารรับฝาก และถอนเงิน ผู้รับผิดชอบกิจกรรมจึงใช้กระดาษรีไซเคิลทำใ้งบประมาณที่ได้รับมีเพียงพอต่อความต้องการ

2. บุคลากร

บุคลากรในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมมีความเพียงพอและมีความเหมาะสม เนื่องจากบุคลากรได้มาจากการเป็นครูที่ปรึกษาของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถควบคุมนักเรียนดำเนินกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงสามารถให้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี และยังมีวิทยากรภายนอก ประชาชนชาวบ้านมาให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในฐานนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงในภาคการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ที่ว่าจะต้องมุ่งพัฒนาครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครู คือทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ เพราะเมื่อครูเข้าใจครูก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กได้อย่างชัดเจน ในส่วนของกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมพบว่า บุคลากรมีความเพียงพอและมีความเหมาะสมเช่นกัน โดยบุคลากรได้รับความรู้ในการดำเนินกิจกรรมจากธนาคารออมสิน สาขาคลองขลุง ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ชี้แนะ และแนะนำการดำเนินกิจกรรมให้แก่นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมได้เป็นอย่างดี

3. สถานที่

สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้และกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม มีความเพียงพอและมีความเหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์มีพื้นที่กว้างสภาพพื้นที่จึงเหมาะกับการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ประกอบกับชุมชนในอำเภอ และรอบโรงเรียนทำอาชีพเกษตรกรรมการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้จึงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เหมาะกับบริบทโรงเรียนและชุมชน ส่วนกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมสถานที่ดำเนินกิจกรรมเป็นอาคารแยกจากอาคารเรียนของนักเรียนอย่างเบ็ดเสร็จ ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่แออัด อากาศถ่ายเทสะดวก สามารถรองรับนักเรียนในช่วงเช้าและพักกลางวันได้

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ

ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน และความร่วมมือของผู้รับผิดชอบกิจกรรม จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฐานการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออม พบว่า มีความเหมาะสม และตามความคิดเห็นของครู นักเรียน พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากการดำเนินงานในขั้นตอนของกระบวนการในแต่ละกิจกรรมมีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน มีการมอบหมายงานและหน้าที่อย่างเป็นระบบ ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์และมีการตรวจสอบผลการกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งผลให้การประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารโครงการวงจรคุณภาพ (PDCA) (Deming in My coted, 2004 อ้างอิงใน สมศักดิ์ สันธะเวชญ์, 2552, หน้า 21) คือ การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินกิจกรรม โดยการจัดประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจง

โครงการ และมอบหมายผู้รับผิดชอบงานในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมฐานการเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพ กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว กิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง กิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ดิน และกิจกรรมม่วงชาวสดใส่ใจการออม โดยสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้อยู่ที่การอำนวยการโครงการ (Project Directing) ซึ่งจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสมมีอำนาจหน้าที่อำนวยการโครงการอย่างเพียงพอ เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จและมีผลประสิทธิภาพ อีกทั้งยังอาศัยการจัดการโครงการ (Project Execution) ในการกำหนดบุคคลให้รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานตามโครงการภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดทางด้านเวลา งบประมาณ และลักษณะงาน (Charles C. Martin, 1976, pp.9-10) ส่งผลให้ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษากันยา ลาดปะละ (2553) ที่ได้ประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมตามหลักการของ PDCA จึงทำให้ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่นเดียวกับไพโรจน์ ศรีแก้ว (2551) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวัดสังฆวิถิ ที่ใช้กระบวนการ PDCA ในการดำเนินกิจกรรม ทำให้ผลการประเมินด้านกระบวนการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ

ผลการประเมินด้านผลผลิต ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยการสัมภาษณ์หัวหน้างานวิชาการ การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน เมื่อสอบถามนักเรียนด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะความพอเพียงของนักเรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และด้านมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เป็นเพราะในขั้นตอนของกระบวนการเริ่มจากมีกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และในกิจกรรมฐานการเรียนรู้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงและความรู้ในกิจกรรมฐาน ซึ่งเมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการเรียนการสอนได้ และนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน จนได้รับการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จึงส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะความพอเพียง และมีเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับรัชชชัญ วรปัสสุ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลให้การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ในส่วนของความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประเมินโดยการทดสอบของนักเรียนพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ดีพอ และในกิจกรรมฐานการเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่า ซึ่งในระหว่างการดำเนินกิจกรรมนักเรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมา แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นจำแนกอยู่ในด้านใดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1.1 จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่างบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพราะเกิดจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลรักษา ควรมีการกำกับติดตามเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ เช่น ทำแผนภาพอธิบายวิธีการใช้ และการเก็บรักษาที่ถูกต้อง ทำบันทึกการยืมคืนวัสดุอุปกรณ์ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลวัสดุอุปกรณ์ และผู้บริหารโครงการควรกำหนดงบประมาณและชี้แจงรายละเอียดให้ชัดเจน

1.2 จากผลการประเมินด้านกระบวนการพบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการวางแผนการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากครูได้รับการอบรมความรู้และแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินโครงการ และควรมีการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนเช่นนี้ต่อไป

1.3 จากผลการประเมินด้านผลผลิตพบว่า นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ได้พอ ดังนั้นควรสอดแทรกความรู้ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมและเชื่อมโยงสู่ชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

2.1 ควรประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการเชิงระบบอย่างแท้จริง ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ เพราะการประเมินโครงการในครั้งนี้ผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบซึ่งเป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว

2.2 เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นควรมีการสังเคราะห์งานประเมินโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมความสำเร็จของนโยบาย

2.3 จากผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่าครู นักเรียนเห็นว่าการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เช่น Facebook, Web site มีผลการประเมินสูงสุดดังนั้นควรมีการศึกษาช่องทางทางการประชาสัมพันธ์ เช่น Website, Facebook, Twitter, วารสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น, ใบปลิว, แผ่นพับ เป็นต้น ที่ส่งผลต่อการรับรู้การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนมากที่สุด

2.4 จากการประเมินด้านความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ประเมินใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงวิธีเดียว ในการประเมินครั้งต่อไปควรรู้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการทดสอบ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระธาตุนคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ.2550 – 2554)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กล้า ทองขาว และคณะ. (2552). **เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนนโยบายโครงการและการบริหารโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กันยา ลาดปะละ. (2553). **การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- จันทร์หา ปักการะโถ. (2552). **ความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์**. ภาคนิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- เจริญ อภิไชย. (2551). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3**. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- รัชชชัย วรปัสสุ. (2552). **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- นิตา ชูโต. (2538). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: พีเอ็น การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณัม ประจัญบาน. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Research Methodology in Social Science)**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ปราณี เข็มวงษ์. (2553). **การสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. กค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

- ปริทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์. (2545). **TQM ภาคปฏิบัติ: เทคนิคการแก้ปัญหาแบบสยามมา**.
กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พีรภาวี บุญเพลิง. (2550). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียงแข ภูผายาง. (2554). **การประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกจังหวัด
ขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ไพโรจน์ ศรีแก้ว. (2550). **รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังขวิถิ**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2559,
จาก http://kroobannok.com/board_view.php?b_id=1139&bcid_id=16.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2546). **การบริหารโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2540). **การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน**. กรุงเทพฯ :
คอมแพคท์พริ้นท์.
- รัตนา สายคณิต. (2546). **การบริหารโครงการ: แนวทางสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิควิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)**.
กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **คุณภาพคือการบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- วิสูตร จิระดำเกิง. (2550). **การบริหารโครงการ แนวทางปฏิบัติจริง**. กรุงเทพฯ: วรณกวี.
- ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์. (2557). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. ม.ป.ท.: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง
มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สมบัติ อ่างรัชฎวงศ์. (2546). **การบริหารโครงการ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). **วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ** (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2543). **เอกสารสรุปการประชุมประจำปี
สวทช. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2551). **กลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร**. นนทบุรี:
จตุพร ดีไซน์.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2551). **ชุดเสริมทักษะการประเมินโครงการ**. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2552). **แนวคิดการประเมินเชิงระบบ**. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2559,
จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/04/28/system-concept/>
- อนุรักษ์ ทองสุขโขวงศ์. (ม.ป.ป.). **เอกสารการสอน 961 421 การบัญชีบริหาร
(Management Accounting)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Awani, O. Alfred. (1983). **Project management techniques**. New York: Petrocelli Books.
- Charles, C. Martin. (1976). **Project management: how to make it work**. New York:
AMACOM.
- David, I. Cleland and William, R. King. (1983). **System analysis and project
management**. Tokyo: Kosaido Printing.
- Harvey, Maylor. (1999). **Project management** (2nd ed.). London: Pearson Education.
- Provus, M. M. (1969). **Discrepancy evaluation for educational program improvement
and assessment**. Berkeley, California: McCutchat.
- Stufflebeam, D. L., et al. (1971). **Educational evaluation and decision making**. Itasca
Illinois: Peacock Publishing.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระนคร

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ การประเมินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.เพชร นุตสีทา
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. นางสาวพิมพ์ทอง มุสิกะปาน
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นางสุจินดา มีรอด
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิชัย ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. ดร.ยุทธนา หงส์ไกร
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา
รูปแบบ และความเหมาะสมของภาษา
5. นางจุฑาลักษณ์ ขุนภักดี
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ด้านความถูกต้องของเนื้อหา
รูปแบบ และความเหมาะสมของภาษา

ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับนิยามสำหรับครู
(ด้านกระบวนการ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อวัดตรงนิยามที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนเครื่องหมาย
✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยาม
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับนิยาม

นิยาม	ข้อความคำถาม	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานการอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	<p>สำหรับครูฐานการเรียนรู้</p> <p>ปู้ยหมักชีวภาพ (ม.1)</p> <p>1. การวางแผนการดำเนินกิจกรรม</p> <p>ฐานการเรียนรู้ปู้ยหมักชีวภาพ มีความเหมาะสม</p> <p>2. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรม</p> <p>ฐานการเรียนรู้ปู้ยหมักชีวภาพ มีความเหมาะสม</p> <p>3. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>4. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย</p> <p>6. มีการประเมินผลกิจกรรม</p> <p>อย่างหลากหลาย</p>			

นิยาม	ข้อความถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานการอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาได้มีการปฏิบัติเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	<p>สำหรับครูฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว (ม.2)</p> <p>7. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวมีความเหมาะสม</p> <p>8. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวมีความเหมาะสม</p> <p>9. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>10. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>11. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย</p> <p>12. มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย</p> <p>สำหรับครูฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา (ม.3)</p> <p>13. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลามีความเหมาะสม</p> <p>14. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา มีความเหมาะสม</p> <p>15. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>16. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>17. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย</p>			

นิยาม	ข้อความถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานการอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	18. มีการประเมินผลกิจกรรม อย่างหลากหลาย			
การดำเนินงานการอบรมให้ความรู้	สำหรับครูฐานการเรียนรู้ การปลูกอ้อย (ม.4)			
การแต่งตั้งคณะกรรมการ	19. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การปลูกอ้อยมีความเหมาะสม			
ดำเนินการอบรมให้ความรู้	20. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรม ฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย มีความเหมาะสม			
การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	21. จัดกิจกรรมให้ความรู้และ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้			
สถานศึกษาได้มีการปฏิบัติ เหมาะสมอย่างน้อยเพียงใด	22. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง			
	23. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรม อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย			
	24. มีการประเมินผลกิจกรรม อย่างหลากหลาย			
	สำหรับครูฐานการเรียนรู้ การปลูกมันสำปะหลัง (ม.5)			
	25. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง มีความเหมาะสม			
	26. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรม ฐานการเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง มีความเหมาะสม			
	27. จัดกิจกรรมให้ความรู้และ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้			
	28. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง			

นิยาม	ข้อความถาม	ความเห็น		
		+1	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานการอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	29. มีประชาสัมพันธกิจกรรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย			
	30. มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย			
	สำหรับครูฐานการเรียนรู้ การปลูกพืช ไร่นา (ม.6)			
	31. การวางแผนการดำเนินกิจกรรม ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นา มีความเหมาะสม			
	32. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรม ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่นา มีความเหมาะสม			
	33. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้			
	34. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง			
	35. มีประชาสัมพันธกิจกรรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย			
	มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย			
	สำหรับครูกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจ การออม			
	37. การวางแผนการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจ การออม มีความเหมาะสม			
	38. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมม่วงขาวสดใสใฝ่ใจการออมมีความเหมาะสม			
	39. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง			
	40. มีประชาสัมพันธกิจกรรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย			

นิยาม	ข้อความถาม	ความเห็น		
		+1	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานการอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	41. มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย กิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน			
	42. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมอบรมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม			
	43. ลำดับขั้นตอนของการอบรมมีความต่อเนื่อง			
	44. เนื้อหาการให้ความรู้ตรงตามความต้องการ			
	45. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน			
	46. วิทยากรมีทักษะและประสิทธิภาพในการให้ความรู้			
	47. ระยะเวลาในการดำเนินงานมีความเหมาะสม			
	48. ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม			
	49. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้			
	50. มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย			

**ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม
สำหรับนักเรียน (ด้านกระบวนการ)**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดตรงนิยามที่ระบุไว้หรือไม่ แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยาม

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ	+1	0
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติ กิจกรรม ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ การดำเนิน ตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาว่ามีการปฏิบัติ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด	สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้ ปุ๋ยหมักชีวภาพ (ม.1) 1. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐาน การเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพมีความเหมาะสม 2. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐาน การเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพมีความเหมาะสม 3. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตาม แผนที่กำหนดไว้ 4. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม 5. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น 6. ได้รับการประเมินผลกิจกรรม อย่างหลากหลาย			

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติ กิจกรรม ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ การดำเนิน ตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาว่ามีการปฏิบัติ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด	สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้ การปลูกผักสวนครัว (ม.2)			
	7. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวมีความเหมาะสม			
	8. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวมีความเหมาะสม			
	9. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้			
	10. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม			
	11. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น			
	12. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย			
	สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้ การเลี้ยงปลา (ม.3)			
	13. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การเลี้ยงปลามีความเหมาะสม			
	14. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การเลี้ยงปลามีความเหมาะสม			
	15. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้			
	16. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม			
17. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น				
18. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย				
สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้การปลูกอ้อย (ม.4)				
19. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกอ้อยมีความเหมาะสม				

นิยาม	ข้อความ	ความเห็น		
		+1	0	-1
กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติ กิจกรรม ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ การดำเนิน ตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด	20. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐาน การเรียนรู้การปลูกอ้อยมีความเหมาะสม			
	21. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตามแผนที่ กำหนดไว้			
	22. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม			
	23. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น			
	24. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้การปลูกมัน สำปะหลัง (ม.5)			
	25. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกมัน สำปะหลังความเหมาะสม			
	26. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการ เรียนรู้การปลูกมัน สำปะหลังความเหมาะสม			
	27. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตาม แผนที่กำหนดไว้			
	28. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมงชุมนุม			
	29. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น			
	30. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย สำหรับนักเรียนฐานการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ ดิน (ม.6)			
	31. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ การปลูกพืชไร่ดินมีความเหมาะสม			
	32. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมฐานการ เรียนรู้การปลูกพืชไร่ดินมีความเหมาะสม			
	33. จัดกิจกรรมให้ความรู้และปฏิบัติตาม แผนที่กำหนด			

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
<p>กระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การอบรมให้ความรู้ การดำเนินตามกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเหมาะสมมากน้อยเพียงใด</p>	34. ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกวันอังคาร ชั่วโมง ชุมนุม			
	35. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย			
	ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น			
	36. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย			
	สำหรับนักเรียนกิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจ			
	การอบรม			
	37. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมกิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจ การอบรมมีความเหมาะสม			
	38. การแต่งตั้งคณะกรรมการกิจกรรมม่วงชาวสไตไฟใจการอบรม มีความเหมาะสม			
	39. ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง			
	40. มีประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างหลากหลาย			
ช่องทาง เช่น Facebook, Web site เป็นต้น				
41. ได้รับการประเมินผลกิจกรรมอย่างหลากหลาย				

**ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม
สำหรับนักเรียน (ด้านผลผลิต)**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดตรงนิยามที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม
-1 หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยาม

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
ผลผลิต หมายถึง การประเมินการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน การประเมินความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินคุณลักษณะ และการประเมินเจตคติที่ดีต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการมีแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนคลอง- ชลบุรีราษฎร์รังสรรค์ 1. ครูจัดการเรียนรู้โดยกล่าวถึงหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในระหว่างเรียน 2. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น 3. ครูให้นักเรียนปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และขยันหมั่นเพียร 4. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย 5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง 6. ครูฝึกฝนให้นักเรียนใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบในการคิด พุด และกระทำอย่างเหมาะสม			

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
	7. ครูส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
	8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น			
	9. ครูฝึกฝนให้นักเรียนวางแผนการดำเนินงานตามหลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี			
	10. ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้สิ่งของอย่างประหยัด			
คุณลักษณะความพอเพียง หมายถึง ลักษณะประจำตัวหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวกับการกระทำที่ยึดทางสายกลางและการพัฒนาเพื่อให้ง้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 3 หลักการคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	แบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง			
ความพอประมาณ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่โลภมาก ไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือดร้อนให้กับตนเอง และผู้อื่น รู้จักประมาณในการบริโภค	1. ฉันทใช้ปากกาจนหมึกหมดแล้วจึงซื้อด้ามใหม่			
การใช้จ่าย รู้จักความพอดีในการออกกำลังกาย	2. ฉันทดูแลโต๊ะ เก้าอี้ของโรงเรียนไม่ให้เสียหาย			
การพอเหมาะกับความเป็นไม่สุดโต่ง	3. ฉันทเล่นกีฬาประเภทที่เหมาะสมตามสภาพร่างกาย			
	4. ฉันทฝากเงินกับสหกรณ์โรงเรียน			
	5. ฉันทเปิดเครื่องเสียงให้ดังจนเพื่อนบ้านได้ยิน			
	6. ฉันทปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกเรียน			
	7. ฉันทพูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่และเพื่อน			
	8. ฉันทนำน้ำล้างจานไปรดน้ำต้นไม้			

นิยาม	ข้อคำถาม	ความเห็น			
		ผู้เชี่ยวชาญ	0	-1	
<p>ความมีเหตุผล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตัดสินใจที่มี เหตุมีผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์สังคมทั้ง ประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และหลักความจำเป็นในการดำเนินชีวิต โดยพิจารณาจากเหตุที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ด้วยความรอบคอบ</p>	9. ฉันปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน				
	10. ฉันชื่นชมยินดีกับผลงานของเพื่อน				
	11. ฉันเปิดหน้าต่างแทนการเปิดพัดลม				
	12. ฉันทำงานช่วยพ่อแม่ เพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว				
	13. ฉันศึกษาคู่มือการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าก่อนใช้				
	14. ฉันอยากเปลี่ยนโทรศัพท์ใหม่ตามโฆษณาในโทรทัศน์				
	15. ฉันคิดก่อนตัดสินใจแก้ปัญหา				
	16. ฉันล้อเลียนข้อด้อยของเพื่อน				
	<p>การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับความเสี่ยง หรือผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งทางบวกและทางลบ</p>	17. ฉันคืนเงินให้กับแม่ค้าที่ทอนเงินผิดพลาด			
		18. ฉันข้ามถนนตรงที่กำหนดไว้			
		19. ฉันล้างมือก่อนรับประทานอาหาร			
		20. ฉันเบื่อที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมไทยต่างถิ่น			
		21. ฉันเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้			
		22. ฉันวางแผนการทำงานก่อนการปฏิบัติงาน			
		23. ฉันตรวจอุปกรณ์และหนังสือเรียนก่อนมาโรงเรียน			
		24. ฉันเดินหนีหรือเปลี่ยนเส้นทางเมื่อพบครูต่างชาติ			
25. ฉันปฏิบัติตามหน้าที่สมาชิกที่ดีของกลุ่ม					

นิยาม	ข้อความ	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ	0	-1
เจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้สึก และการมีแนวโน้มในการปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุน การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	แบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน			
	2. ถ้าคนในสังคมหันมาใช้ชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้สังคมสงบสุข			
	3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเข้าใจยาก			
	4. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้สังคมเข้มแข็ง			
	5. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนคิดรอบคอบ ไม่ประมาท			
	6. ผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผู้ที่คิดมากเกินไป			
	7. นักเรียนรู้สึกลำบากใจที่จะดำเนินชีวิตแบบสมถะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	8. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบังคับให้คนอยู่ในกรอบคุณธรรมมากเกินไป			
	9. นักเรียนไม่สนใจที่จะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	10. นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	11. นักเรียนอยากให้ชาวต่างชาติได้รู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			

นิยาม	ข้อความ	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
เจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้สึก และการมีแนวโน้มในการปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุน การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	12. นักเรียนจะแนะนำหรือสนับสนุนผู้อื่นให้หันมาประพฤติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	13. การให้คนลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล			
	14. นักเรียนมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	15. ในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ นักเรียนจะใช้เหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			

หมายเหตุ ข้อคำถามเชิงลบของแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ตรงกับข้อคำถามในบทที่ 4 เนื่องจากมีการปรับข้อคำถามให้เป็นเชิงบวกเพื่อให้สะดวกต่อการอ่านข้อมูล

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ

ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับนิยาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดตรงนิยามที่ระบุไว้หรือไม่แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบสอดคล้องกับนิยาม
0 หมายถึง	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบสอดคล้องกับนิยาม
-1 หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับนิยาม

นิยาม	ข้อสอบ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
ความพอประมาณ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่โลภมาก ไม่เบียดเบียน หรือก่อความเดือนร้อนให้กับตนเอง และผู้อื่น รู้จักประมาณในการบริโภค การใช้จ่าย รู้จักความพอดีในการพูด การออกกำลังกาย พอเหมาะกับความจำเป็นไม่สุดโต่ง	1. ด.ช.ธวัชชัย เป็นคนตระหนี่ จนทำให้ตนเองขาดสารอาหาร			
	2. นางสาวจินดาชอบซื้อเสื้อผ้าจนทำให้เงินเดือนไม่พอใช้			
	3. ด.ช.สาธิตเลือกซื้อไก่ KFC ชุดที่เหมาะสมกับตนเองและรับประทานจนหมด ไม่เหลือทิ้ง			
	4. คุณครูสมชายเป็นโรคหัวใจจึงเลือกออกกำลังกายด้วยการเดินเร็ว และสังเกตอาการทุกครั้งระหว่างการเดิน			
	5. นางสาวนัตตาใช้เวลาในการคุยโทรศัพท์กับแฟนเป็นเวลานานเกือบทุกวัน			
	6. นางบุญมามีรายได้เดือนละ 17,000 บาท แต่มีความต้องการซื้อรถยนต์ยี่ห้อ BMW			
	7. นางสาวมะลิชอบทำงานดึก ทำให้ตอนเช้าร่างกายอ่อนเพลีย และมีอาการง่วงตลอดเวลา			

นิยาม	ข้อสอบ	ความเห็น		
		+1	0	-1
	8. ด.ญ.พอเพียงชอบอ่านหนังสือก่อนสอบทั้งวันทั้งคืน			
	9. นางสาวกนกพรชวนเพื่อนๆ ไปปลูกป่าในช่วงวันหยุด จึงทำให้ไม่เสียการเรียน			
	10. นางสาวสายรุ้งมีอาชีพเป็นหมอนวดแผนไทย เธอเลือกใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่นมาทำลูกประคบ เพื่อประหยัดค่าขนส่ง			
<p>ความมีเหตุผล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตัดสินใจที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ที่สังคมทั้งประเพณี วัฒนธรรม หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และหลักความจำเป็นในการดำเนินชีวิต พิจารณาจากเหตุที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ด้วยความรอบคอบ</p>	11. คุณครูวางแผนนำนักเรียนเล่นดนตรีปี่กลางในงานวัฒนธรรมของเทศบาลคลองขลุง เพื่อเสริมสร้างความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง			
	12. นายสมพงษ์ตัดสินใจใช้ปุ๋ยชีวภาพ และพืชสมุนไพรกำจัดแมลงแทนสารเคมี			
	13. ครูจินตนาทำสมุดอ่านสะกดคำ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการอ่านของนักเรียน			
	14. นายสมหมายซื้อรถยนต์เพื่อทำธุรกิจรับส่งน้ำ			
	15. ด.ช.แดงอยากได้รถมอเตอร์ไซด์คันใหม่ จึงรีบรื้อให้พ่อแม่ซื้อให้ทั้งที่มีอยู่แล้ว			
	16. นายเสถียรทรงศรีให้ชาวบ้านทำมะเขือทำนาอินทรีย์ เพื่อให้มีข้าวปลอดสารพิษไว้บริโภคในครอบครัว			
	17. นายสมควรเลือกพันธุ์ผักที่ปลูกให้ตรงกับความต้องการของตลาด			
	18. โรงเรียนเสนต์จัดทำฐานการเรียนรู้การเลี้ยงปลา เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพเสริมของนักเรียนและผู้สนใจ			

นิยาม	ข้อสอบ	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
	19. นางสาวภัทราภรณ์สังเกตเห็นเศษใบไม้ ในโรงเรียนมีจำนวนมากจึงวางแผนกับเพื่อน นำเศษใบไม้มาทำเป็นปุ๋ยหมัก			
	20. ด.ญ.จันทร์เจ้านำเงินที่เก็บได้ไปให้ครู ประกาศหาเจ้าของ			
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง พฤติกรรมที่ แสดงออกถึงการเตรียมตัว ให้ พร้อมรับความเสี่ยง หรือผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคต	21. นางสาวสมฤทัยศึกษาภาษาเพื่อนบ้าน เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน			
	22. ด.ญ.ฐานิดาศึกษาวิธีการใช้เครื่องมืองาน ช่างก่อนปฏิบัติจริง			
	23. ด.ช.ติน้อยฝึกแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์เป็นประจำจนเกิดความชำนาญ ส่งผลให้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้น			
	24. ด.ช.สมพงษ์ รู้เท่าทันภัยและโทษจากการ ใช้โทรศัพท์มือถือ			
	25. ด.ช.ต้น ออกเงินกับธนาคารโรงเรียนทุก สัปดาห์			
	26. ด.ญ.ดวงกมล สวมหมวกกันน็อคทุกครั้ง ที่ขับรถ มอเตอร์ไซด์			
	27. นางสาวจิตราศึกษาเส้นทางไปจังหวัด เชียงใหม่ ก่อนการเดินทาง			
	28. นายสันติตรวจทานคำถูกผิดในเอกสาร ทุกครั้ง			
	29. ด.ช.ใจดีวางแผนการอ่านหนังสือก่อน สอบ ปลายภาค			

นียม	ข้อสอบ	ความเห็น		
		ผู้เชี่ยวชาญ		
		+1	0	-1
	30. นางสาวพอใจตรวจสอบเครื่องเสียงและเตรียมไม้ค้ำรองไว้ใช้ระหว่างทำกิจกรรมหน้าเสาธง			
	31. นางสาวมีนาใช้ยาลดน้ำหนักเกินขนาดจนทำให้เสียชีวิต			
	32. นายธนบดีรู้โทษของการสูบบุหรี่จึงไม่หลงเชื่อคำชวนของเพื่อน			

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
	1	2	3	4	5		
45	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
46	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
47	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
48	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
49	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
50	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง

ตาราง 25 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมมุ่งชาวสไตไฟใจการออม จำนวน 41 ข้อ (เครื่องมือชุดที่ 3 ตอนที่ 2)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
8	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	1	1	1	-1	1	1	สอดคล้อง

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการพิจารณา
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
	1	2	3	4	5		
11	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
16	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง
17	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
19	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
21	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง
23	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
25	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
26	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
27	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
28	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง
29	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
31	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
32	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
33	1	1	1	1	1	1	สอดคล้อง
34	1	1	1	-1	1	0.60	สอดคล้อง

ภาคผนวก ฉ แสดงค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 32 ข้อ

ตาราง 31 แสดงค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 32 ข้อ

ข้อที่	(P)	ความหมาย	(r)	ความหมาย	แปลผลการคัดเลือกข้อสอบ
1	0.47	ยากพอเหมาะ	0.38	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
2	0.43	ยากพอเหมาะ	0.49	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
3	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.41	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
4	0.40	ยากพอเหมาะ	0.46	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
5	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.41	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
6	0.27	ค่อนข้างยาก	0.06	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก*
7	0.27	ค่อนข้างยาก	0.32	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
8	0.73	ค่อนข้างง่าย	0.44	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
9	0.47	ยากพอเหมาะ	0.35	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
10	0.43	ยากพอเหมาะ	0.75	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
11	0.30	ค่อนข้างยาก	0.35	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
12	0.57	ยากพอเหมาะ	-0.10	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก*
13	0.27	ค่อนข้างยาก	0.32	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
14	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.63	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
15	0.43	ยากพอเหมาะ	-0.02	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก*
16	0.37	ค่อนข้างยาก	0.49	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
17	0.37	ค่อนข้างยาก	0.49	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
18	0.27	ค่อนข้างยาก	0.46	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
19	0.50	ยากพอเหมาะ	0.49	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
20	0.57	ยากพอเหมาะ	0.41	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
21	0.43	ยากพอเหมาะ	-0.02	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก*
22	0.43	ยากพอเหมาะ	0.27	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
23	0.57	ยากพอเหมาะ	0.38	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้

ตาราง 31 (ต่อ)

ข้อที่	(P)	ความหมาย	(r)	ความหมาย	แปลผลการคัดเลือกข้อสอบ
24	0.50	ยากพอเหมาะ	-0.05	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก*
25	0.43	ยากพอเหมาะ	0.49	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
26	0.43	ยากพอเหมาะ	0.24	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
27	0.50	ยากพอเหมาะ	0.21	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
28	0.33	ค่อนข้างยาก	0.71	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
29	0.43	ยากพอเหมาะ	0.21	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
30	0.33	ค่อนข้างยาก	0.57	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
31	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.30	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
32	0.73	ค่อนข้างง่าย	0.56	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้

ภาคผนวก ช ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง จำนวน 25 ข้อ
และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเจตคติ จำนวน 15 ข้อ

ตาราง 32 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียง จำนวน 25 ข้อ

ข้อที่	(r)	ความหมาย	แปลผลการคัดเลือก แบบวัดคุณลักษณะ
1	0.53	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
2	0.50	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
3	0.53	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
4	0.19	อำนาจจำแนกต่ำ	คัดออก *
5	0.29	อำนาจจำแนกพอใช้	คัดออก *
6	0.64	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
7	0.43	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
8	0.08	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก *
9	0.45	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
10	0.64	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
11	0.13	อำนาจจำแนกต่ำ	คัดออก *
12	0.62	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
13	0.18	อำนาจจำแนกต่ำ	คัดออก *
14	0.32	อำนาจจำแนกพอใช้	คัดออก *
15	0.70	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
16	0.08	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก *
17	0.59	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
18	0.31	อำนาจจำแนกพอใช้	คัดออก *
19	0.37	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
20	0.50	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
21	0.41	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
22	0.83	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
23	0.50	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
24	0.32	อำนาจจำแนกพอใช้	คัดออก *
25	0.81	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้

ตาราง 33 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเจตคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 ข้อ

ข้อที่	(r)	ความหมาย	แปลผลการคัดเลือกแบบวัดคุณลักษณะ
1	0.33	อำนาจจำแนกพอใช้	คัดออก *
2	0.55	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
3	0.08	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก *
4	0.51	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
5	0.58	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
6	0.60	อำนาจจำแนกดีมาก	ใช้ได้
7	0.56	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
8	0.53	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
9	0.52	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
10	0.37	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
11	0.50	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
12	0.08	อำนาจจำแนกต่ำมาก	คัดออก *
13	0.37	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
14	0.38	อำนาจจำแนกพอใช้	ใช้ได้
15	0.40	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้

ภาคผนวก ช ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) สำหรับครูหัวหน้าฐานการเรียนรู้ และครูหัวหน้ากิจกรรมม่วงชาวสติใส่ใจ การออม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์ วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

ด้านปัจจัยนำเข้า

ประเด็นงบประมาณ

- งบประมาณที่ใช้ในกิจกรรมฐานการเรียนรู้/กิจกรรมม่วงชาวฯ ได้มาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- มีหน่วยงานใดให้การสนับสนุนบ้าง

.....

.....

.....

.....

- งบประมาณเพียงพอหรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่เพียงพอมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

ประเด็นบุคลากร

- บุคลากรในฐานการเรียนรู้/กิจกรรมมุ่งชาวฯ มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....
.....

- บุคลากรในฐานการเรียนรู้/กิจกรรมมุ่งชาวฯ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่/มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานธนาคารโรงเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

ประเด็นวัสดุ อุปกรณ์

- วัสดุอุปกรณ์ในฐานการเรียนรู้/กิจกรรมม่วงขาวฯ เพียงพอหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- วัสดุอุปกรณ์ในฐานการเรียนรู้/กิจกรรมม่วงขาวฯ ยังสามารถงานใช้งานได้ดีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ประเด็นสถานที่

- สถานที่ดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้/กิจกรรมม่วงขาวฯ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ตอนที่ 3

ด้านกระบวนการ

ประเด็นความเหมาะสมของการวางแผนการดำเนินงาน

- มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้/กิจกรรมมุ่งชาวฯ อย่างไร

- ท่านคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการวางแผนการดำเนินงานมีปัญหาหรือไม่ และปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ประเด็นความร่วมมือผู้รับผิดชอบกิจกรรม

- ท่านคิดว่าผู้รับผิดชอบกิจกรรมทุกคนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

- ท่านคิดว่าการดำเนินกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ชุดที่ 6
แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product)
สำหรับครูหัวหน้างานวิชาการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์ วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ (สำหรับหัวหน้างานวิชาการ)

- บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงไร

.....

- แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสมบูรณ์หรือไม่
 อย่างไร

.....

- แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับ
 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

- แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการ
 การจัดการเรียนการสอนได้จริงหรือไม่ อย่างไร

.....

- ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระนคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	พิชญอร สังวรกาญจน์
วัน เดือน ปี เกิด	30 ธันวาคม 2529
ที่อยู่ปัจจุบัน	24 หมู่ 4 ตำบลบ้านนุ่ง อำเภอเมืองพิเชียร จังหวัดพิเชียร
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ 640 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองขลุง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2552 วท.บ. (วิทยาศาสตร์บัณฑิต) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

